

Wydano z dubletów
 Bibl. Publ. m. st. W-wy

Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

Cena numeru 1 złoty.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XIV.

WARSZAWA, 24 KWIETNIA 1932 R.

Nr. 17

DRUKI I URZĄDZENIA MELDUNKOWE.

Dzięki zabiegom w wytwórniach papierniczych oraz licznie napływającym zamówieniom udało nam się obniżyć kalkulację wszystkich druków, wobec czego ustalamy ceny na te druki następujące, jak na zamieszczonym poniżej cenniku.

Wszystkim naszym stałym odbiorcom oraz tym, którzy ostatnio nadesłali zamówienia na druki z II-go etapu liczyć będziemy według cen poniżej podanego cennika.

Warunki finansowe, w których pracujemy, nakazują nam prosić naszych Odbiorców o jak najszybsze regulowanie należności gotówką i w tym celu dajemy ustępstwo 30% skonta, o ile rachunek będzie uregulowany w terminie miesięcznym.

C E N N I K

Wzór 1	zgłoszenie zamieszkania	100 sztuk	Zł. 0.90	Wzór 10	Hotelowa książka meldunk.	50 ark. 100 kart	Zł. 4.50	
" 2	" zmiany miejsca zamieszkania	" "	1.10	" 10	" "	100 " 200 "	" 8.25	
" 3	karta zameldowania	" "	1.—	" 10a	Lista osób przebywających	100 sztuk	" 2.25	
" 4	wymeldowania	" "	1.10	" 11	Ankieta A	100 sztuk	" 0.80	
" 3a	Karta zameldow. dla cudzoziemców	" "	1.10	" 11a	Arkusze zbiorczy do ankiety A.	wzór 11 100 sztuk	" 2.25	
" 4a	Karta wymeldow. "	" "	1.20	" 12	Ankieta B	100 "	" 0.90	
" 5	Karta meldunkowa dla osób podleg. powsz. obow. wojskowemu	" "	0.80	" 13	Karta zameldowania dla hoteli (Dz. U. P. P. 20.V 31 r. Nr. 47 poz. 409)	100 sztuk	" 1.—	
" 6	Rejestr mieszkańców luźne arkusze	" arkuszy	20.—	" 14	Karta wymeldowania	100 "	" 1.20	
" 6a	Skorowidz do rejestru mieszkańców (okólnik M. S. W. Nr. 65 25.IV.31 r. poz. 13)	" "	11.—	" A.	Dowód zmiany miejsca zamieszkania	100 ark.	" 4.50	
" 7	Karta rodzinna	" sztuk	10.—	" B.	Dowód zamieszkania	100 sztuk	" 2.40	
" 8	Rejestr osób przyb. do gminy (luźne ark.)	" arkuszy	6.—	" C.	Zawiadomienie	100 "	" 2.40	
	W stanie zbroszowanym 24 ark. *	1 zeszyt	2.—	" D.	Zawiadomienie pół arkusza	100 "	" 2.25	
	w formie księgi oprawn. w płótno 50 ark. (100 kart)	" "	7.90	" E.	Ponaglenie pół arkusza	100 "	" 2.25	
	75 "	150 "	10.50		Domowe księgi meldunkowe § 2 Instr. M. S. W. po	15 ark. 30 kart	" 2.—	
	100 "	200 "	13.50			25 " 50 "	" 3.—	
	125 "	250 "	15.50			50 " 100 "	" 4.95	
	150 "	300 "	17.50			100 " 200 "	" 8.50	
						zeszyt 12 "	24 karty	" 1.20
8a	Rejestr dla osób opuszcz. gim. (luźne ark.)	100 ark.	6.—	Kazimierz Szczepański.	Ankieta rejestracyjna ludności i wskazówki w jej przeprowadzeniu	1 egz.	" 0.30	
	w formie zbroszowanej	24 arkusze 1 zeszyt	2.—	B. Brodowski.	"Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce" podręcznik	1 egz.	" 6.50	
	Księga oprawn. w płótno po	50 ark. 100 kart	7.90	K. Tokarski.	"Wskazówki dla meldujących się"	1 "	" 0.60	
	75 "	150 "	10.50		Kartoteka podwójna dla wzorów 1, 2, 3, 4, 1a, 2a, 3a, 4a, 11 i 12 oraz 13 i 14	1 sztuka	" 16.—	
	100 "	200 "	13.50		Kartoteka do karty rodzinnej (wzrost 7) i dokumentów metrykalnych na 1500 kart	"	" 35.—	
	125 "	250 "	15.50		Kartoteka pojedyncza bez zamknięcia	1 sztuka	" 8.—	
	150 "	300 "	17.50		Palec gumowy	1 sztuka	" 0.65	
UWAGA:	Wszystkie księgi oprawn. wzoru 8 i 8a, jak wyżej podano, oprawnie nie w płótno ale w papier, imitację płótna, i zł. taniej na każdym egzemplarzu.				Koperta do dokumentów metrykalnych i innych	za 100 sztuk	" 8.50	
Wzór 9	Rejestr domów luźne arkusze 100 arkuszy		Zł. 4.50					
	zbroszowane 12 arkuszy w jeden zeszyt		0.80					
	w formie księgi oprawn. po 25 ark. (50 kart)		3.—					
	50 " 100 "		4.50					
	75 " 150 "		6.—					
	100 " 200 "		8.25					

UWAGA: Szczegółowe prospekty dotyczące kartotek oraz urządzeń kartotekowych (koniki i t. p.) wysyłamy na żądanie. Rejestr mieszkańców wzór 6 i skorowidz do rejestru mieszkańców wzór 6a na żądanie oprawiamy w specjalne gatunki płótna. Wszystkie oprawy wogóle, zależnie od ich grubości, wykonujemy mocno i trwale. Wszystkie księgi, o ile wymaga tego samo przeznaczenie książki, są sznurowane i przygotowane do poświadczenia. Zapotrzebowane materiały, zależnie od brzmienia zamówienia, wysyłamy za zaliczeniem lub na otwarty rachunek. Od rachunków regulowanych gotówką i wykupionych za zaliczeniem pocztowym udzielamy skonta w wysokości 30%. Rachunki uiszczone po upływie miesiąca trzymiesięcznymi weksłami nie podlegają specjalnemu oprocentowaniu. Przy zamówieniach większych nadsyłanych przez Wydziały Powiatowe lub Starostwa oraz Miasta warunki kupna oraz płatności do specjalnego omówienia. We wszystkich sprawach wątpliwych, jak ogłaszaliśmy w swoim czasie, udzielamy wyczerpujących fachowych objaśnień i informacji.

Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji i porta.

Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Warszawa, ul. Śto-Krzyska 13.

NAGRODZONA SREBRNYM MEDALEM NA P. W. K. 1929 R.

FABRYKA KARTOTEK METALOWYCH „KONTO-WID” ZYGMUNTA GAWROŃSKIEGO W POZNANIU

Poleca kartoteki najnowszej konstrukcji
systemu poziomego „KONTO-WID”

Niema przedsiębiorstwa, w którym nie zachodziłaby
potrzeba założenia kartotek systemu

„K O N T O - W I D”

Szczególnie zaleca się „KONTO-WID”:

Bankom, Kasom Komunalnym, Instytucjom samorządowym,
przedsiębiorstwom komunalnym, handlowym i przemysłowym.

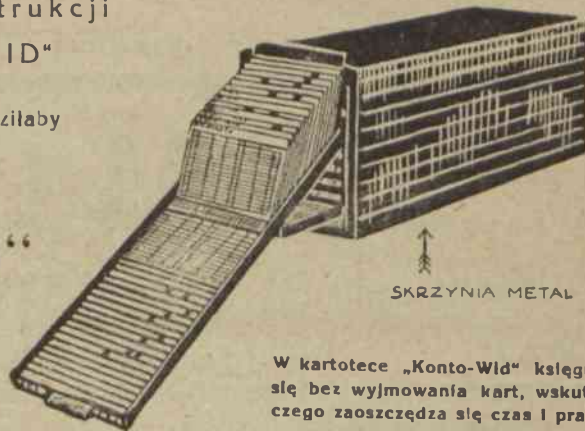
Wszystkie druki do „KONTO-WIDA” wykonywamy we własnym zakresie według nadesłanych materiałów lub wzorów.

Potrzebne sygnały dostarczamy w dziesięciu kolorach według zapotrzebowania.

Zamówienia przyjmuje, cenniki i prospekty wysyła, oraz wszelkich wyjaśnień udziela na każde żądanie.

Przedstawiciel fabryki:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o.
W WARSZAWIE, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13, TEL. 442.63.

SKRZYNIA METAL

W kartotece „Konto-Wid” księguje się bez wyjmowania kart, wskutek czego zaoszczędza się czas i pracę.

Łatwa kontrola.

Ogromna przejrzystość.

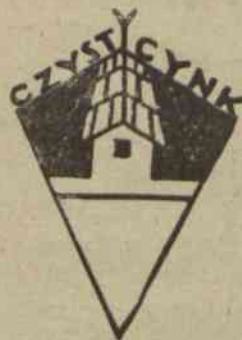
Pośrednictwo pracy.

Inżynier uprawniony przez M. R. P. z solidną praktyką budowlaną w samorządowych i prywatnych instytucjach, posiadający doksztalające studia w dziedzinie inżynierji sanitarnej, organizacji regulacji miast (urbanistyki) oraz w żelbetnictwie zawodowym — może objąć odpowiedzialne stanowisko.

Pisemnie: Warszawa, Wawelska 70 m. 27, inż. A. K.

KUPUJCIE

WYROBY
KRAJOWE!

BLACHA CYNKOWA

NAJPRAKTYCZNIEJSZY,
NAJLŹEJSZY,
NAJTRWALSZY
MATERJAŁ
DO KRYCIA DACHÓW
I OZDOBY WNĘTRZ.

Cena znacznie niższa!

Wszelkich wyjaśnień i instrukcji technicznych udziela bezpłatnie:

„Blacha Cynkowa”

Biuro sprzedaży polskich walcowni cynku
Katowice, Marjacka 11.

exos. 13458/14/17

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFON 225-50

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł. — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia Instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł. 1/2 str. 100 zł. — 1/4 str. 50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: Aleksander Bogusławski, Dr. H. Le-Brun, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.

ROK XIV.

WARSZAWA, 24 KWIETNIA 1932 r.

Nr. 17

TREŚĆ Nr. 17: Zadłużenie powiatów. — Jan Strzelecki. Egzekucja do majątku związku komunalnego. — J. Żaboklicki. Samorząd rolniczy a samorząd ziemski. — K. Dziewanowski. W sprawie szacowania szkód pogorzelowych przez P. Z. U. W. — A. Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Poradnik.

Wszystkie Instytucje Samorządowe winny umieszczać ogłoszenia (konkursy, przetargi, statuty, obwieszczenia i t. p.) w ich własnym organie, tygodniku „SAMORZĄD“, przesyłając je do Samorządowego Instytutu Wydawniczego Sp. z o. o. w Warszawie.

Warszawa, Świętokrzyska 13.

17-52

Zadłużenie powiatów

Kilka miesięcy temu w porozumieniu ze Związkiem Powiatów, Główny Urząd Statystyczny przeprowadził ankietę o zadłużeniu krótkoterminowym naszych powiatów. Ankieta ta wraz z analogiczną, przeprowadzoną przez Związek Miast, miała być materiałem dla ustalania planów prac niezbędnych dla oddłużenia związków komunalnych. Związek Miast wcześniej przeprowadził dochodzenia i ogłosił już wyniki swych prac.

Materiały zebrane przez Główny Urząd Statystyczny przy pomocy specjalnej ankiety wraz z materiałami zbieranymi stale przez Urząd pozwalają nam na zorientowanie się w stanie zadłużenia powiatów na dzień 31.III.1931 roku.

Liczb, które teraz ogłaszamy, nie można porównać z wykazami pożyczek, publikowanymi rok rocznie w wydawnictwach Głównego Urzędu Statystycznego. Obecnie publikowane liczby obejmują bowiem nie tylko pożyczki w ścisłym znaczeniu tego słowa, ale wszelkie zobowiązania, a więc i takie, gdzie właściwego pożyczania pieniędzy nie było, a gdzie poprostu: czy to zużytkowano sumy obce przechodnie na pokrycie swych potrzeb, czy też skorzystano z możliwości kredytowego wykonania pewnych prac i nie zapłacono jeszcze przedłożonych rachunków. Oczywiście, że w tych wypad-

kach dany powiat jest obowiązany do zwrotu sum obcych i do zapłacenia rachunków. Dlatego też do właściwych pożyczek dodać trzeba sumy tego rodzaju długów, aby otrzymać obraz całkowitego zadłużenia powiatów.

Z obowiązku nadmieniamy, że powiaty poza zobowiązaniami (długami) mają i majątek (majątek powiatowych związków komunalnych szacowano na Powszechnej Wystawie Krajowej na 570 milionów złotych) a także należności i że te fakty muszą być brane pod uwagę przy ostatecznej ocenie ich finansowej sytuacji. Trzeba jednak pamiętać o tem, że 1-o te należności to przeważnie zaległe podatki, a więc pożyczki niezmiernie trudne do realizacji (zaległości budżetowe czynne szacujemy na dzień 31. III.1931 r. na sumę 65 milionów złotych), 2-o o ile chodzi o majątek, to w nielicznych tylko wypadkach możnaby bez szkody dla interesu publicznego zalecać wyzbycie się majątku dla regulacji długów. Według dokonanych obliczeń łączna suma krótko i długoterminowych zobowiązań powiatów wynosiła na dzień 31.III.1931 r. 154 miliony złotych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego ogólna suma pożyczek na 31.III.1930 wynosiła 102 (101.7) miliony złotych. Zatrzymane sumy przechodnie wynosiły na 31.III.

W-1749/78/159

1931 r. 10,1 milionów złotych, a wraz z depozytami 11,1 milionów, ogólna suma niezapłaconych rachunków wynosiła 20,3 milionów złotych. Pożyczki długoterminowe zaciągnięte w ciągu roku budżetowego 1930/31 wynosiły 8,3 milionów złotych. Jeżeli te pozycje dodamy, otrzymamy sumę 141,7 milionów złotych, przedstawiającej ogólny stan zadłużenia powiatów na dzień 31.III.1931 r.

Gdybyśmy założyli, że już na 30.III.1930 r. ogólna kwota zatrzymanych sum przechodnich, depozytów i niezapłaconych rachunków wynosiła 31,4 milionów złotych, musielibyśmy przyjąć, że zadłużenie powiatów w roku budżetowym 1930/31 wzrosło o 8,3 (pożyczki długoterminowe) i 12,3 (różnica 154 — 141,7) milionów złotych, to jest razem o 20,6 milionów złotych. Sądzymy jednak, że w rzeczywistości zadłużenie to wzrosło więcej, gdyż z różnych okoliczności wnosić możemy, że ani sumy przechodnie i depozyty nie były uprzednio tak silnie naruszane, ani też ogólna kwota niezapłaconych rachunków nie wynosiła wówczas 20,4 milionów złotych.

Gdybyśmy przyjęli, że zadłużenie powiatowych związków komunalnych wzrosło w okresie roku budżetowego 1930/31 tylko o 20,6, to i tak musielibyśmy skonstatować przeszło 15% wzrostu tego zadłużenia w stosunku do stanu na 31.III.1930 roku: w 1930 r. 133,4 (nasze założenie) i w 1931 r. 154 miliony złotych.

W ogólnej kwocie 154 milionów złotych zobowiązania krótkoterminowe, a do nich zaliczamy również zużytkowane sumy przechodnie i depozyty jako też niezapłacone rachunki, wynoszą 66 milionów złotych. Jest to suma ogromna, wynosi bowiem przeszło 40% ogólnego zadłużenia.

O ile od kwoty 66 milionów złotych potrącimy kwotę 31,4 milionów złotych (sumy przechodnie, depozyty i niezapłacone rachunki), dojdziemy do sumy około 35 milionów właściwych krótkoterminowych pożyczek. Suma 66 milionów jest jednak mniejszą od tej, którą otrzymaliśmy na zasadzie obliczeń prowizorycznych i szacunku, a która wynosiła 72 miliony złotych.

W roku budżetowym 1931/32 powiatowe związki komunalne powinny były zapłacić 66 milionów złotych z tytułu zobowiązań krótkoterminowych, i około 9 milionów złotych z tytułu obsługi pożyczek długoterminowych, razem 75 milionów złotych. Zwyczajne dochody powiatowych związków komunalnych w roku 1928/29 wynosiły 153, w roku 1929/30 — 166, a w roku 1930/31 — 155 milionów złotych. Z liczb tych wynika jasno, że powiaty nie są w stanie przeznaczać na spłatę długów 75 milionów złotych rocznie. Dotychczas przeznaczały powiaty na ten cel kilkanaście milionów złotych, to jest około 10% swych dochodów zwyczajnych. O ile uznamy tu 25% jako nieprzekraczalną granicę, to dojdziemy do sumy około 40 milionów złotych dla okresów 1928/29, 1929/30 i 1930/31. Dla okresów budżetowych 1931/32 i 1932/33 sumy te będą odpowiednio mniejsze wskutek kurczenia się dochodów samorządu powiatowego.

Stopień długoterminowego i krótkoterminowego zadłużenia powiatowych związków komunalnych w poszczególnych grupach województw jest niejednakowy. Ilustruje to następujące zestawienie, z którego wynika, że najbardziej normalnym jest ten stosunek na zachodzie.

Tablica Nr. I.

Zobowiązania powiatowych związków komunalnych na 31/III 1931 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Polska ogółem	154,2	88,4	65,8
%	100	57,3	42,7
Woj. Centralne . . .	78,7	44,7	34,0
%	100	56,8	43,2
„ Wschodnie . . .	23,7	11,0	12,7
%	100	46,4	53,6
„ Zachodnie . . .	33,7	22,9	10,8
%	100	67,9	32,1
w tem Śląsk	10,8	8,6	2,2
%	100	79,6	20,4
Woj. Południowe . .	18,1	9,8	8,3
%	100	54,1	45,9

Rozmaitość wierzycieli samorządu powiatowego przedstawia dalsza tablica. (p. tabl. Nr. II).

Z tablicy tej widać, że poza Bankiem Gospodarstwa Krajowego i Bankami Komunalnymi, największą rolę jako źródła „kredytu“ grają niepłacenie rachunków za wykonane prace, niepłacenie różnych innych należności i korzystanie z sum przechodnich i depozytów. Stwierdzić trzeba, że ze źródeł tych stosunkowo najwydatniej korzystają powiaty województw południowych, 32% kredytów tych powiatów pochodzi z tych źródeł, potem idą powiaty województw centralnych — 24% zadłużenia z tych źródeł, potem powiaty województw wschodnich — 19%, a wreszcie powiaty województw zachodnich 15%.

Jeżeli chodzi o liczby absolutne, to porządek ten jest inny:

- 1) Województwa centralne 16,1 milionów złotych,
- 2) Województwa południowe 5,8 „ „
- 3) Województwa zachodnie 5,0 „ „
- 4) Województwa wschodnie 4,5 „ „

Najbardziej niezdrowym źródłem kredytu jest niezaprzeczenie zatrzymywanie i zużywanie sum obcych, tutaj zaś znowu województwa zachodnie zajmują pierwsze miejsce. Nadmienić jednak wypada, że udział sum skarbowych w tej kwocie jest bardzo nieznaczny (16.000).

Niedawno Związek Miast opublikował wyniki swej ankiety dotyczącej zadłużenia miast. Dane tej ankiety w ciemnych kolorach przedstawiły nam stan finansowy miast. Obraz, który przedstawiają nam liczby dotyczące powiatów, nie jest jednak jaśniejszy. Przed powiatami tak samo jak i przed miastami stoi bardzo trudne zadanie takiego poprowadzenia

Tablica Nr. II.

Wierzyciele samorządu powiatowego (stan na 31.III 1931 r.)

Zadłużenie długo i krótkoterminowe razem.

W milionach złotych.

Rodzaj wierzycieli	Powiatowe związki komunalne				
	Ogółem	Centralne	Wschodnie	Zachodnie	Południowe
Liczba związków komunalnych — ogółem	259	85	36	59	79
Opracowano	245	73	35	59	78
Posiada długi	231	73	35	55	68
Ogółem	154,2	78,7	23,8	33,7	18,0
I. Skarb Państwa	13,3	7,7	0,8	3,8	1,0
II. Państwowe instytucje kredytowe	42,0	25,3	7,8	2,7	6,2
a) Bank Gospodarstwa Krajowego	40,8	24,8	7,3	2,7	6,0
b) Bank Rolny	1,2	0,5	0,5	—	0,2
III. Samorząd bezpośredni	3,6	—	—	3,4	0,2
IV. Banki Komunalne	26,4	13,8	4,0	7,7	0,9
V. Komunalne Kasy Oszczędności	12,0	4,0	0,8	5,8	1,4
VI. Ubezpieczenia Społeczne	6,8	3,2	0,9	1,8	0,9
VII. Instytucje i osoby prywatne	9,4	5,5	2,6	0,6	0,7
VIII. Pożyczki obligacyjne wewnętrzne	0,1	—	—	0,1	—
IX. Inne pożyczki zagraniczne	2,6	—	—	2,6	—
X. Fundusze specjalne związków komunalnych	2,6	1,2	1,1	—	0,3
XI. Niezapłacone rachunki z racji kredytowego wykonania budżetu (zaległości budżetowe bierne)	20,3	11,9	3,2	1,8	3,4
XII. Sumy obce zatrzymane, użyte na zaspokojenie potrzeb (na wydatki bieżące)	10,1	3,8	1,1	3,1	2,1
XIII. Deponenci	1,0	0,4	0,2	0,1	0,3
XIV. Inne zobowiązania	4,0	1,9	1,3	0,2	0,6

swej gospodarki, by się nie załamać. Na pomoc z zewnątrz liczyć jest trudno. Gros roboty, jeżeli nie całą trzeba będzie zrobić przy pomocy wysiłku wewnętrznego. Bardzo wiele zależy będzie tu od wnikliwej i ofiarnej pracy czynnika obywatelskiego w wydziale powiatowym i wogóle samorządzie powiatowym.

wym. Znajomość miejscowych stosunków i ludzi jest w tym wypadku nieocenionym skarbem, który ogromnie ułatwić może zadania panów przewodniczących wydziałów powiatowych, jeżeli zechcą i potrafią z niej korzystać.

Jan Strzelecki.

Egzekucja do majątku związku komunalnego

Rozpatrując podstawy, na jakich przy projektowanej zmianie ustawy o prawie egzekucyjnym (projekt Podkomisji Kodyfikacyjnej), powinny opierać się przepisy regulujące stosunki prawne przy skierowaniu egzekucji do majątku związku komunalnego, musimy przede wszystkim zdać sobie sprawę z tych głębokich zmian, jakie zaszły w czasach powojennych w działalności samorządu, zarówno w zakresie jego uprawnień ustawowych jako też jego zadań gospodarczych.

O ile w czasach przedwojennych działalność samorządu zarówno w dziedzinie zadań administracji ogólnej, jako też w dziedzinie zadań gospodarczych, była ustawowo i faktycznie znacznie ograniczoną, o tyle warunki czasów wojennych nałożyły na samorząd cały szereg zadań i obowiązków, które wprowadziły go w dziedzinę interesów gospodarki czysto prywatnej, w sferę operacyjną handlowych i przemysłowych. Wojna się skończyła, lecz działalność samorządu bynajmniej nie cofnęła się do czasów z przed wojny, przeciwnie, należy skonstatować, że zarówno nastawienie myślowe działaczy samorządowych jako

też szerokich warstw społecznych, idzie w kierunku jeżeli tak można powiedzieć, coraz szerszego społecznienia gospodarki prywatnej i obejmowania możliwie coraz większego zakresu działania, stanowiącego dawniej prawie niepodzielną domenę działalności i iniojatywy prywatnej.

Pomimo dotkliwych braków, jakie gospodarka publiczna w praktyce wykazuje, wszystko przemawia za tem jednakże, że tendencje rozwojowe tej gospodarki utrzymają się przez długie lata, o ile nie wejda one na zawsze już jako czynnik stały do stosunków gospodarczych państwa i samorządu.

Samorząd w tych warunkach nie będzie mógł, a powiedzmy szczerze — w osobie swoich działaczy nie będzie chciał wycofać się z zajętych placówek gospodarczych czy to w przemyśle, czy też w handlu, czy też w innych dziedzinach.

Można się naturalnie takiemu stanowi rzeczy i takim tendencjom przeciwstawiać, można je nawet ostro zwalczać w życiu codziennym, ale prawodawca musi się z tym stanem rzeczy liczyć.

Tendencje rozwojowe gospodarki publicznej,

nurtujące obecną społeczność, są silniejsze od zakazów prawa, zawsze też znajdują się sposoby, aby te zakazy obejść. To też zadaniem prawodawcy, naszym zdaniem, musi być nie przeciwstawianie się tym tendencjom, lecz ujęcie ich w pewne karby prawne, gwarantujące z jednej strony samorządowi możliwość racjonalnego wykonywania swoich zadań gospodarczych, z drugiej zaś strony dające ochronę prawną słusznym interesom tych wszystkich osób i instytucyj, które wchodzą w stosunki umowne z samorządem ex re jego działalności gospodarczej.

Ten stan rzeczy nie doznał naszym zdaniem należytego uwzględnienia w ogłoszonym projekcie Komisji Kodyfikacyjnej (podkomisji) ustawy o prawie egzekucyjnym, projekcie, który w niedługim już czasie może stać się prawem obowiązującym w Polsce.

Do projektu ustawy o prawie egzekucyjnym w odniesieniu do samorządu, zostały wprowadzone zasady austriackiej ordynacji egzekucyjnej, które były być może dobre w czasach z przed wojny światowej, lecz które w obecnych warunkach nie wytrzymają, naszym zdaniem na dłuższą metę próby życia, a w końcowym rezultacie przynieść mogą większą szkodę gospodarce samorządu, niż ma to nawet miejsce przy obecnej „dzikiej egzekucji“ do majątku samorządowego, z jaką spotykamy się na terenach b. zaboru rosyjskiego. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej bowiem nadając związkowi samorządowym zbyt wielkie przywileje w dziedzinie egzekucji sądowej, postawi tem samem samorzady po za nawias ogólnej gospodarki kapitalistycznej i w rezultacie uniemożliwi im wszelkie poczynania w tej dziedzinie.

Lecz przejdźmy do rozpatrzenia odnośnych artykułów projektu ustawy w opracowaniu Komisji Kodyfikacyjnej (Podkomisji), dotyczących przywilejów egzekucyjnych, przyznanych samorządowi.

Otóż znajdujemy tam w księdze pierwszej, w rozdziale VII art. 83, który w odniesieniu do związków samorządowych postanawia: „§ I. Celem egzekucji należności pieniężnej przeciwko związkowi samorządowemu, wierzyciel zwraca się do władzy nadzorczej, a władza ta nakazuje związkowi, aby niezwłocznie zapłacił należność wierzycielowi albo wstawił ją do najbliższego budżetu. Egzekucja celem zrealizowania umownego prawa zastawu lub umownej hipoteki, odbywa się według ogólnych zasad. § 2. To samo odnosi się do należności przypadających od przedsiębiorstw samorządowych, posiadający odrębną osobowość prawną“.

Przy takim ujęciu sprawy, jak to ma miejsce w powołanej wyżej redakcji art. 83, trzeba stwierdzić, iż wszelka egzekucja do majątku związku komunalnego po za umownym prawem zastawu lub hipoteki, stanie się na drodze sądowego postępowania egzekucyjnego — niemożliwą. Pozostanie zatem droga egzekucji administracyjnej, gdyż władzą decydującą w tych sprawach będzie władza nadzorcza związku komunalnego, czyli będą to organa władzy administracji ogólnej wzgl. organa wykonawcze samorządu wyższego stopnia. Czem jednakże władza ta ma się kierować w tych sprawach — z projektu ustawy Komisji Kodyfikacyjnej nie widać. Przecież

nie można brać na serjo deklaratywnego zlecenia § 1 art. 83 projektu o tem „że „władza“ (nadzorcza) „nakazuje związkowi, aby niezwłocznie zapłacił należność wierzycielowi“, a potem, jeżeli związek samorządowy nie będzie mógł powiedzieć — nie będzie chciał, takiego zlecenia władzy nadzorczej wykonać, to nakaże mu „wstawienie“ odpowiedniej kwoty „do najbliższego budżetu“. Jak należy rozumieć ów nakaz wstawienia należności do najbliższego budżetu związku samorządowego? Kto ma nadzorować zatem, aby należność z pretensji prywatnego wierzyciela nie tylko była wstawioną do budżetu i znalazła teoretyczne pokrycie w obciążeniach podatkowych samorządu, lecz aby rzeczywiście została temu wierzycielowi wypłaconą? Jaką egzekutywą będzie rozporządzała władza nadzorcza w stosunku do samorządów, które nie będą mogły czy chciały przy wykonywaniu budżetu wstawione kwoty dla poszczególnego wierzyciela zachować i wypłacić? Co należy rozumieć pod wyrazami: „należność pieniężna“? Czy ma to być należność oparta tylko na bezspornym tytule sądowym, czy też wystarczy oparcie takiej należności pieniężnej chociażby na wekslu protestowanym? Czy wierzyciel posiadający tytuł wykonawczy może się zwrócić bezpośrednio do władzy nadzorczej danego samorządu, czy też musi to uczynić za pośrednictwem komornika sądowego, który jest władzą właściwą dla wykonywania wyroków sądowych? Wszystkie te pytania i wiele innych przy wprowadzeniu w życie ustawy o prawie egzekucyjnym wysunie odrazu życie praktyczne na widownię, a tymczasem żadnej odpowiedzi odnaleźć w projekcie ustawy egzekucyjnej sądowej się nie da.

Jeżeli zatem odpowiedzi na te wszystkie pytania dotyczące egzekucji przeciwko związkowi samorządowemu nie da się znaleźć w sądowym prawie egzekucyjnym, to pozostaje dla prawnika, jako jedyna chyba deska ratunku, zwrócić się do przepisów prawa administracyjnego, to jest do norm ustalonych prawem z dn. 22.III.1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji.

Lecz i takie postawienie sprawy nie daje rozwiązania, w przepisach bowiem prawa z dn. 22.III.1928 r. o przymusie w administracji, również nie znajdziemy odpowiedzi w jaki sposób i która władza administracyjna będzie kompetentna do prowadzenia egzekucji przeciwko związkowi samorządowemu z tytułu jego prywatno - prawnych zobowiązań, wystawionych osobom lub instytucjom prywatnym. Przecież i władza administracyjna, do której zwróci się wierzyciel z żądaniem skierowania egzekucji do związku samorządowego, musi mieć jakieś normy prawne, któremi będzie się musiała kierować przy załatwieniu tych spraw, a tymczasem sprawy te nie są przewidziane w obecnie obowiązującym prawie o postępowaniu przymusowym w administracji.

Nawet austriacka ordynacja egzekucyjna, obowiązująca obecnie na terenach województw południowych, nie idzie tak daleko, wierzyciel ma możliwość bowiem — pomimo wszystko — żądać od władzy nadzorczej wskazania chociaż części majątku związku samorządowego, do którego można skierować egzekucję w drodze postępowania sądowego, nakaz zaś wstawienia do budżetu związku samorządo-

wego odpowiedniej sumy na pokrycie pretensji danej osoby, ma tam także inny walor, gdyż wierzycielowi przysługuje tam prawo pierwszeństwa do zaspokojenia jego wierzytelności. Słusznie więc może on uważać wstawienie swej pretensji do budżetu za realne jej zabezpieczenie. Lecz jakąż realną wartość będzie miało wstawienie odpowiedniej sumy do budżetu samorządu na pokrycie pretensji danego wierzyciela, kiedy nowa ustawa o prawie egzekucyjnym (projekt) nie przewiduje żadnego pierwszeństwa zajęcia i każdy dalszy dłużnik będzie mógł się do egzekwowanej w ten sposób (przez wstawienie do budżetu) pretensji dołączyć w dowolnym czasie i w dowolnej sumie? W ten sposób prowadzona egzekucja do majątku związku samorządowego w drodze administracyjnej stanie się w rzeczywistości zupełnie iluzoryczną. Nikt nigdy w drodze przymusu, nawet przy udziale i dobrych chęciach władzy nadzorczej, do której odsyła nas ustawa o prawie egzekucyjnym, swoich pieniędzy od samorządu wydestać nie będzie mógł!

Lecz przypuśćmy, iż pomimo tych wszystkich pytań bez odpowiedzi, pomimo tych wszystkich wątpliwości, które się nasuwają przy sposobie egzekucji ustalonej w stosunku do samorządu w art. 83 projektu ustawy Komisji Kodyfikacyjnej, należy jednakże przyznać samorządowi, jako jednostce prawa publicznego — na równi z państwem — przywilej, wykluczający możliwość skierowania egzekucji do jego majątku w drodze sądowej.

Trudno z tem będzie się w wielu wypadkach pogodzić, utrudni ten stan rzeczy w najwyższym stopniu prowadzenie racjonalnej administracji komunalnej, lecz życie prawdopodobnie stosunki te w ten lub inny sposób ułoży i funkcje administracyjne związku komunalnego z tego powodu nie doznają całkowitego załamania się.

Natomiast zupełnie nie da się pomyśleć prowadzenie przedsiębiorstw samorządowych i to nawet posiadających odrębną osobowość prawną, a więc elektrowni, gazowni, rzeźni i t. d., do majątku którego na mocy § 2 art. 83 ustawy o prawie egzekucyjnym, wszelka egzekucja w drodze sądowej będzie również wykluczona. W jaki sposób będzie mógł prowadzić związek komunalny swoje przedsiębiorstwo przemysłowe, jakim jest elektrownia lub gazownia, kiedy dostawca prywatny będzie wiedział, iż za dostarczony towar (węgiel, smary) będzie musiał ze swoim nieopłaconym w terminie rachunkiem udawać do władzy nadzorczej (Nb. niewiadomo, kogo należy poczytywać za władzę nadzorczą przedsiębiorstwa komunalnego, posiadającego własną osobowość prawną), aby nakazała związkowi komunalnemu niezwłocznie zapłatę tego rachunku lub nakazała wstawienie pretensji do najbliższego budżetu? Kto w takich warunkach zechce być dostawcą przedsiębiorstwa, które korzysta z takiego imunitetu egzekucyjnego, względnie która z instytucyj kredytowych zechce udzielić kredytu takiemu zakładowi komunalnemu? A przecież prowadzić przedsiębiorstwa przemysłowego bez możliwości korzystania czy to z kredytu gotówkowego, czy też towarowego, w obecnym układzie gospodarczym jest rzeczą nie do pomyślenia.

Zresztą autorowie projektu ustawy o prawie egzekucyjnym uznawali widocznie te racje gospodarcze, które nakazują przy obecnym ustroju kapitalistycznym w zasadzie traktować przedsiębiorstwa państwowe i samorządu narówni z przedsiębiorstwami prywatnymi, gdyż w odniesieniu do wyodrębnionych przedsiębiorstw państwowych skonstruowali osobny art. 82, który nie wyłącza możliwości pod pewnymi warunkami skierowania egzekucji w drodze postępowania sądowego do majątku takiego przedsiębiorstwa. Jakaż więc racja gospodarcza czy prawna nakazała, aby na podstawie § 2 art. 83 do majątku przedsiębiorstw tegoż samego rodzaju (wyodrębnionych), ale stanowiących własność związku komunalnego wszelka egzekucja sądowa była wykluczona?

Z tych wszystkich względów, oraz wielu innych, których w krótkim artykule poruszyć trudno, znajdujemy, że nadany samorządowi w art. 83 projektu ustawy o prawie egzekucyjnym przywilej, wykluczający możliwość poza umownym prawem zastawu i hipoteki, skierowania egzekucji zarówno do majątku samego związku komunalnego, jako też do majątku licznych jego przedsiębiorstw, nawet posiadających odrębną osobowość prawną, jest nieracjonalny i w rezultacie wyrządzi temuż samorządowi, jego gospodarce, większą krzywdę, niż nawet zupełny brak ograniczeń egzekucyjnych z jakim mamy teraz do czynienia na terenach b. zaboru rosyjskiego.

Sprawa ochrony majątku związku komunalnego oraz ochrony majątku jego przedsiębiorstw, winna znaleźć naszym zdaniem rozwiązanie na zupełnie innej płaszczyźnie, niż czyni to projekt ustawy o prawie egzekucyjnym komisji kodyfikacyjnej.

Tu musimy się zwrócić do rozpoznania zasad wypowiedzianych przez Sąd Najwyższy w wyroku w sprawie Magistratu m. Żelechowa z dn. 11 maja 1928 r. (patrz „Samorząd“ Nr. 8), zasad naszym zdaniem przy obecnej strukturze gospodarczej czasów powojennych jedynie racjonalnych, odpowiadających zarówno gospodarczym i prawnym potrzebom samorządu, jako jednostki reprezentującej interesa gospodarki publicznej, jako też gospodarczym potrzebom osób prywatnych, reprezentujących interesa gospodarki prywatno - kapitalistycznej.

Zasady, jakimi należy się kierować w stosunku do samorządu i jego majątku przy egzekucji, wypowiedziane przez Sąd Najwyższy w powołanym wyroku w sprawie m. Żelechowa, dadzą się streścić w następujących tezach:

I. Samorząd, jako jednostka prawa publicznego nie korzysta z żadnych specjalnych przywilejów ani w postępowaniu sądowym, ani w postępowaniu egzekucyjnym. II. Z przywileju egzekucyjnego natomiast korzysta majątek samorządu. III. Należy różnicować majątek: a) który służy do zaspokojenia potrzeb publicznych i wykonywania funkcyj publicznych (majątek publiczny samorządu) i b) majątek, który samorząd eksploatuje tak, jak osoby prywatne (majątek prywatny samorządu).

Wszelka egzekucja do majątku publicznego samorządu, zdaniem Sądu Najwyższego, jest niedopuszczalna, przynajmniej tak długo, jak majątek ten służy celom publicznym; natomiast od egzekucji są-

dowej nie jest wyjęty majątek prywatny samorządu, to jest taki majątek, który samorząd eksploatuje i którym dysponuje tak, jak każdy inny właściciel prywatny.

Zasady wypowiedziane przez Sąd Najwyższy w powołanym wyroku powinny, naszym zdaniem, być przyjęte i uwzględnione przez Komisję Kodyfikacyjną przy układaniu ostatecznej redakcji ustawy o prawie egzekucyjnym. Przywilej egzekucyjny, jeżeli ma być przyznany związkom samorządowym, a naszym zdaniem jest to rzeczą konieczną, powinien iść nie w kierunku wyłączeń, jeżeli tak powiedzieć można, personalnych, dla jednostek prawa publicznego, jaką jest samorząd, lecz powinien dotyczyć majątku (ad rem), tego samorządu, to jest znaleźć odpowiednie uwzględnienie w art. 72 projektu ustawy (mienie nie ulegające zajęciu); w ten sposób ustęp § 1 art. 83 powinien być skreślony zupełnie, natomiast jego miejsce powinien zająć artykuł omawiający w szerszym zakresie sposób skierowania egzekucji do majątku przedsiębiorstw komunalnych.

Rozwiązanie w tej płaszczyźnie odpowiadałoby zresztą obowiązującym przepisom o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (ustawa z d. 11.VIII.1923 r.), które rozróżniają pod pewnym względem majątek publiczny i prywatny samorządu, mianowicie: „zakłady dobra publicznego“ i „przedsiębiorstwa“ komunalne, czysto przemysłowe lub o charakterze „zakładów użyteczności publicznej“; pierwsze z nich, jak wyjaśnia rozporządzenie wykonawcze do powołanej ustawy, nie mogą samorządowi przynosić zysków, drugie zaś są właśnie obliczone na zysk. To też do majątku pierwszych — żadnej egzekucji, naszym zdaniem, dopuścić nie można (na-

wet w drodze administracyjnej), natomiast do majątku drugich egzekucja pod pewnymi warunkami (sprzedaż obiektów w całości) może i powinna mieć miejsce.

Na tem na razie kończymy nasze rozważania o podstawach gospodarczych i prawnych, na jakich należy, naszym zdaniem, oprzeć projekty o egzekucji w stosunku do samorządu i jego majątku w nowym egzekucyjnym prawodawstwie polskim.

Dobrze byłoby, gdyby poruszony temat posłużył dla dalszej dyskusji zarówno prawników obeznanym z prawem samorządowym, jako też praktycznym działaczom samorządowców, stojącym blisko gospodarczych potrzeb i zadań samorządu, aby zawnoszącego interesu i potrzeby tego samorządu znalazły należyte uwzględnienie w dziś tak aktualnych sprawach egzekucji sądowej i administracyjnej.

Jarostaw Żaboklicki.

P. S. Na pozór zachodzi pewna sprzeczność pomiędzy poglądami wypowiedzianymi w tejże materji przezemnie w uprzednim moim artykule, umieszczonym w Nr. 8 „Samorządu“, a obecnym, lecz sprzeczność jest to tylko pozorna: artykuł uprzedni (Nr. 8 „Samorządu“) miał za zadanie dać doraźne rozwiązanie dla zaboru rosyjskiego sprawy skierowania egzekucji do majątku samorządu w oparciu się o obowiązujące prawodawstwo w tym przedmiocie w innych dzielnicach Polski, natomiast obecny artykuł ma za zadanie omówienie podstaw prawnych i wskazanie tych racji gospodarczych, które w czasach obecnych narzucają inne — nowe rozwiązanie sprawy egzekucji do majątku związków samorządowych.

J. Ż.

Samorząd rolniczy a samorząd ziemski

W Nr. 12 „Samorządu“ zamieścił p. St. Gliszczyński artykuł pod tytułem „Rolnictwo a Samorząd“. Autor zupełnie słusznie stwierdza, mówiąc o terenach, gdzie niema samorządu rolniczego, że stan prac nad podniesieniem rolnictwa jest niezadowolający, a to z powodu braku jednolitego planu i z powodu złego wykonania przez organizacje rolnicze, pozbawione własnych środków (składek) i w znacznym stopniu subwencji, prac nad podniesieniem rolnictwa. Zgadza się najzupełniej z p. Gliszczyńskim, że na terenie objętym działalnością C. T. O. i K. R. prace rolnicze chylą się do upadku, dodać muszę, że przyczyną tego są nie tylko względy materialne, ale wadliwy statut, który usuwa od pracy członków bezpośrednich towarzystw rolniczych, stanowiących dawniej bardzo cenny i twórczy element w zarządach i radach O. T. R. Do abstynencji w pracy społecznej przyczynia się również troska o byt w większości ziemian, którzy ani czasu ani środków na intensywną pracę społeczną nie mają.

Będąc zgodny z p. Gliszczyńskim w skonstatowaniu choroby i jej przyczyn, nie mogę się zgodzić na zaleconą przez niego kurację. Pan Gliszczyński proponuje, aby samorząd ziemski na terenie powiatów i województw przez komisje powiatowe i woje-

wódzkie ujął w swoje ręce całokształt spraw rolniczych, przechodząc do porządku nad miejscowymi organizacjami rolniczymi; powołuje się przytem na przykład carskiej Rosji (ziemstwa).

Pracując od 15 lat w samorządzie ziemskim i będąc gorącym zwolennikiem jego rozwoju, znam dokładnie jego możliwości wykonawcze i twierdzę stanowczo, że komisje rolne wybrane przez sejmiki zawsze będą miały charakter przypadkowy i bynajmniej nie fachowy. Nawet przy wprowadzeniu do komisyj rolnych, jak proponuje p. Gliszczyński, sił fachowych, te komisje zbierające się 2 lub 3 razy do roku i mające charakter opiniodawczy, nie mogą kontrolować pracy instruktorów w terenie ani też zajmować się innymi pracami nad podniesieniem rolnictwa. Komisje rolne mogą opinjować o potrzebie i wysokości subwencji ze strony sejmiku i mogą odbierać szczegółowe sprawozdania z zużycia subwencji, powinny też być łącznikiem między powiatem a województwem, ale nigdy nie zastąpią organizacji społecznej, składającej się z fachowców i funkcjonującej stale. Jeżeli chodzi o komisje rolne wojewódzkie, to te tembardziej czynnej roli odegrać nie mogą.

Sądzę zatem, że zamiast oglądać się na wschód,

lepiej naśladować zachód, gdzie rolnictwo stoi wysoko i wprowadzić na terenie całej Polski samorząd rolniczy (izby rolnicze), który w oparciu o czynniki społeczne, organizacje rolnicze powiatowe oraz samorząd ziemski powiatowy, przyczem łącznikiem byłoby komisje rolne, stworzyłoby w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa plan rolniczy dla każdego województwa i wykonywał ten plan przez swoje fachowe wydziały, posiłkując się organizacjami rolniczymi, szkołami rolniczymi, zakładami doświadczalnymi etc. Za celowością i potrzebą wprowadzenia izb rolniczych wypowiedział się już ogólnokrajowy Zjazd przedstawicieli sejmików powiatowych w 1929 roku. Od tej pory wskutek załamania się w wielu okolicach kraju organizacyj dobrowolnych rolnych, potrzeba wprowadzenia izb rolniczych i skonsolidowania w organizacji publicznie - prawnej całego rolnictwa, podobnie jak to ma miejsce w większości krajów europejskich, staje się coraz bardziej pilną.

Skład izb rolniczych na zasadzie obowiązującej ustawy gwarantuje udział fachowych przedstawicieli samorządu ziemskiego, organizacyj rolniczych oraz Ministra Rolnictwa, czyli że rada izby jest na terenie województwa reprezentacją stałą i fachową całego

rolnictwa. Podstawą finansową izb rolniczych winny być bezwzględnie środki własne, a nie subwencje, gdyż to gwarantuje stałość poczyną i systematyczne wykonywanie raz powziętego planu bez wstrząsów, spowodowanych zmniejszeniem lub cofnięciem subwencji. Wojewódzkie komisje rolne oraz dobrowolne organizacje wojewódzkie, utrzymywane jedynie z subwencji, są zbyt ciężkie przy istnieniu izb rolniczych.

W celu koordynacji prac izby rolniczej z możliwościami finansowymi samorządu powiatowego, należałoby dział X budżetu powiatowego corocznie uzgadniać w komisjach rolnych powiatowych z udziałem przedstawiciela izby rolniczej, a przy zatwierdzaniu budżetów przez wydziały wojewódzkie wszelkie zmiany również należałoby uzgadniać z izbą rolniczą.

W ten sposób uniknęłoby się nieprodukcyjnego rozproszenia sił i środków oraz zaniedbania poszczególnych terenów, a Ministerstwo Rolnictwa miałoby na terenie całej Polski organy wykonawcze swojej polityki, będące jednocześnie wyrazem istotnych potrzeb rolniczych każdego województwa.

Kazimierz Dziewanowski.

W sprawie szacowania szkód pogorzeliowych przez P. Z. U. W.

W Nr. 18 z 1931 r. „Głosu Gminy Wiejskiej“ ukazał się artykuł p. t.: „Szacowanie przez P. Z. U. W. szkód pogorzeliowych“, w którym autor porusza sprawę wielkiej wagi, — sprawę dotyczącą szerokiej rzeszy właścicieli budowli, ubezpieczonych w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, — właścicieli rekrutujących się w większości z pośród niezamożnej ludności wiejskiej.

Na szereg trafnych uwag w tej sprawie, zawartych we wspomnianym artykule, ukazała się odpowiedź P. Z. U. W. zamieszczona w Nr. 21 z 1931 r. „Głosu Gminy Wiejskiej“ wraz z dodatkowymi wyjaśnieniami autora wspomnianego na wstępie artykułu.

Wspomniane wyżej wyjaśnienia, zdaniem mojem, nie wyczerpują należycie sprawy — przede wszystkim o ile chodzi o interpretację art. 37 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 maja 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, wysuwaną przez P. Z. U. W.

Art. 37 cytowanego rozporządzenia stanowi: „odszkodowanie ma odpowiadać rzeczywistej szkodzi oraz stosunkowi sumy ubezpieczenia do wartości budowli w chwili zajścia szkody, nie może jednak przewyższać sumy ubezpieczenia“.

P. Z. U. W. twierdzi, iż odszkodowanie nie może przekraczać wysokości rzeczywistej szkody... Dlaczego? Dlatego, zdaniem Zakładu, iż omawiany artykuł zawiera słowa: „Odszkodowanie ma odpowiadać rzeczywistej szkodzi...“ Ale czyż słowa „oraz stosunkowi sumy ubezpieczenia do wartości budowli

li w chwili zajścia szkody...“ nie znaczą nic? Zdaniem Zakładu słowa te mają znaczenie ponieważ: „Oszacowanie to służy za podstawę do określenia rzeczywistej szkodzi, chyba, że okaże się, że szkoda wyniosła więcej, (podkreślenie moje) aniżeli suma ubezpieczenia, wtedy odszkodowanie ustala się na podstawie stosunku, o którym mówi art. 37. Czyli, że według taryfy wypłaca się taką część sumy ubezpieczenia, jaką część wartości budowli wynosi szkoda w chwili zajścia jej“.

Na jakiej podstawie Zakład twierdzi, iż tylko wtedy, kiedy wartość szkodzi wynosi więcej, niż suma ubezpieczenia, — należy wypłacić taką część sumy ubezpieczenia, jaką część wartości budowli wynosi szkoda? I dodać należy z całym naciskiem, na jakiej podstawie Zakład wówczas ustala, jaką część wartości budowli wynosi szkodzi, a nie, jak nakazuje omawiane rozporządzenie, — rzeczywistą szkodzi oraz stosunek sumy ubezpieczenia do wartości budowli w chwili zajścia szkodzi?

Art. 37 omawianego rozporządzenia wyraźnie stanowi, iż odszkodowanie ma odpowiadać rzeczywistej szkodzi oraz stosunkowi i t. d. i nie zawiera żadnego ograniczenia w tym kierunku, aby stosunek ten był tylko wtedy brany pod uwagę, kiedy suma ubezpieczenia jest niższa od szkodzi.

Jeżeli artykuł ten kategorycznie stanowi, iż odszkodowanie nie może przekraczać sumy ubezpieczenia, to nie znaczy to, aby stosunek sumy ubezpieczenia do wartości budowli w chwili zajścia szkodzi był brany pod uwagę przy ustaleniu odszkodowania, tylko wtedy, kiedy wartość budowli jest niższa

od sumy ubezpieczenia, — bo przecież, jeżeli stosunek ten będzie brany pod uwagę i wówczas, kiedy wartość budowli w chwili zajścia szkody jest wyższa od sumy ubezpieczenia, to i tak odszkodowanie nie będzie przewyższać sumy ubezpieczenia.

W związku z powyższym, jeżeli chodzi o to, w jakim celu omawiany artykuł zawiera zastrzeżenie, iż odszkodowanie nie może przekraczać sumy ubezpieczenia, to odpowiedź, zdaniem moim, może być tylko jedna: aby właśnie wykluczyć dowolność sposobów ustalania odszkodowania. Gdyby bowiem odszkodowanie ustalane było w wysokości równej takiej części sumy ubezpieczenia, jaką część wartości budowli w chwili zajścia szkody wynosi rzeczywista szkoda, to wówczas w razie gdyby suma ubezpieczenia była niższa od wartości budowli, odszkodowanie przekraczałoby sumę ubezpieczenia, a gdyby nawet nie przekraczało tej sumy (w razie szkody częściowej), to byłoby nieproporcjonalnie wysokie w stosunku do sumy ubezpieczenia.

Fakt ten, moim zdaniem, wskazuje na absolutnie błędny sposób ustalania odszkodowania przez P. Z. U. W., oczywiście błędny dlatego, iż nie opiera się na ścisłym brzmieniu omawianego artykułu, który nakazuje ustalanie odszkodowania w wysokości, odpowiadającej rzeczywistej szkodzie przy uwzględnieniu stosunku sumy ubezpieczenia do wartości budowli w chwili zajścia tej szkody, bez względu na stosunek sumy ubezpieczenia do samej szkody — gdyż o takim stosunku mowy niema.

Niema również mowy o tem, aby miała być rozpatrywana szkoda w stosunku do wartości budowli.

Nie będę polemizował z dalszemi wywodami Zakładu, jak powoływanie się na tradycję, praktykę i t. p. gdyż te nie mają żadnego znaczenia wobec wyraźnego brzmienia obowiązujących w tej dziedzinie przepisów.

O ile zaś chodzi o ustalenie sumy ubezpieczenia, to bez znaczenia jest okoliczność, iż właściciel budowli może, w wypadkach należyście uzasadnionych, żądać przeszacowania — gdyż art. 26 ust. 2 wyraźnie stanowi, iż „może“ a więc nie „musi“. Natomiast jasnym wydaje mi się fakt, iż skoro Zakład ustalił sumę ubezpieczenia, a właściciel odpowiedniej budowli składki opłaca, to umowa, co do wysokości sumy ubezpieczenia doszła do skutku, i po zajściu szkody kwestjonować jej nie można, i jest ona wielkością realną, a nie jakąś wielkością abstrakcyjną, służącą jedynie do obliczania składek.

Zaznaczyć mi jeszcze wypada, że gdyby nawet interpretacja Zakładu była słuszną, to sam fakt wypisania na dowodzie ubezpieczeniowym sumy ubezpieczenia, mógłby wprowadzać w błąd ubezpieczających, dla których, w większości wypadków, nie jest zrozumiałą zawila i, zdaniem moim, fałszywa interpretacja przepisów obowiązujących.

Jeżeli zaś suma ubezpieczenia nie ma istotnego wpływu na wysokość odszkodowania — to w jakim celu jest umieszczona na dowodzie ubezpieczeniowym, — bo chyba nie dlatego, aby wywoływać ową spekulację na pożarach, o której mówi Zakład.

A.

Sprawy bieżące

WALNE ZGROMADZENIE CZŁONKÓW ZRZESZENIA SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

odbędzie się dnia 22 maja r. b. o godzinie 11-ej w sali zebrań Polskiego Banku Komunalnego w Warszawie z następującym porządkiem obrad:

- 1) zagajenie i wybór przewodniczącego,
- 2) odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zebrania i wniosków Związku Rewizyjnego,
- 3) sprawozdanie z działalności w roku 1931,
- 4) rozpatrzenie i przyjęcie bilansu oraz rachunku strat i zysków na dzień 31.XII.1931 r. oraz udzielenie absolutorjum Radzie i Zarządowi,
- 5) upoważnienie Zarządu do zaciągania zobowiązań dłużnych,
- 6) zmiany § 14 i 15 Statutu,
- 7) wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej,
- 8) wolne wnioski.

NOWELA DO USTAWY O TYMCZASOWEM UREGULOWANIU FINANSÓW KOMUNALNYCH.

W N-rze 25 Dziennika Ustaw R. P. z r. b. pod poz. 223, ogłoszona została ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o zmianie niektórych przepisów ustaw, dotyczących finansów komunalnych.

Ponieważ nowela powyższa weszła w życie w dniu 1 kwietnia r. b. i w ustawie o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych wprowadza tego rodzaju zmiany, które mają wpływ na wymiar i póbór podatków oraz na układ budżetów związków komunalnych, przeto — zanim wydane zostanie do niej rozporządzenie wykonawcze rozesłało Ministerstwo Spraw Wewn. okólnikiem z dnia 16.IV. b. r. Nr. 47 (S. F. 1/1/8) następujące wyjaśnienia niektórych przepisów noweli względnie wskazówki co do ich stosowania:

1) art. 1, pkt. II.

Nowela znosi samoistny podatek komunalny od budynków państwowych. Ministerstwu Spraw Wewnętrznych nie są wprawdzie znane przykłady wykorzystywania tego — nikłego zresztą — źródła dochodowego, o ile jednakże niektóre związki komunalne wprowadziły u siebie ten podatek, to prawo jego dalszego poboru utraciły w dniu 1 kwietnia r. b.

2) art. 1 pkt. III.

Samoistny podatek miejski od placów niezabudowanych zamieniony został na dodatek do takiegoż

państwowego podatku, przyczem wysokość tego podatku nie może przekraczać 100% podatku państwowego.

Gminy miejskie, zamierzające w r. b. korzystać z omawianego źródła dochodowego, powinny niezwłocznie uchwalić wysokość dodatku — w granicach podanej wyżej stawki maksymalnej i dodatek ten wymierzyć i pobrać razem z podatkiem państwowym, w budżetach tych gmin podatek ten zamieszczony zostanie wśród dodatków do podatków państwowych.

Gminy wiejskie, którym na podstawie art. 72 ustawy o tymcz. ureg. fin. kom. przyznane zostały uprawnienia finansowe gmin miejskich w ramach tejże ustawy, nie mają prawa do poboru podatku od placów niezabudowanych, na ich obszarze bowiem nie obowiązują państwowy podatek od placów niezabudowanych, wobec czego nie może w tych gminach być pobierany dodatek do podatku państwowego.

3) art. 1 pkt. IV.

Według nowego brzmienia art. 10, ustalonego w noweli, wpływy z dodatków komunalnych do państwowych podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji, przypadające gminom i powiatowym związkom komunalnym oraz komunalnemu funduszowi pożyczkowo - zapomogowemu, dzielone będą, poczynając od wpływów za miesiąc kwiecień r. b., w ten sposób, iż komunalny fundusz pożyczkowo - zapomogowy otrzymywać będzie 20% (dotychczas 10%) tych wpływów, gminy miejskie — 50% (dotychczas 54%), powiatowe związki komunalne — 30%, z czego odstępować mają gminom wiejskim 1/3 część, t. j. 10% (dotychczas powiatowe związki komunalne miały 36%, z czego odstępowały gminom wiejskim w województwach południowych 2/3 części, t. j. 24%, w innych województwach 1/3 część, t. j. 12%).

Zmiana powyższa pociągnie za sobą naturalnie odpowiednią modyfikację sum, preliminowanych z tego tytułu w budżetach odnośnych związków komunalnych; w przybliżeniu można preliminować na rok 1932/33, opierając się na danych z powszechnego spisu z r. 1921 na 1 mieszkańca miasta 1 zł. 69 gr., na 1 mieszkańca pow. zw. kom. za wyłączeniem ludności miast 24 gr., na 1 mieszkańca gminy wiejskiej 12 gr.

4) art. 1 pkt. VI.

Samoistna opłata komunalna od umów o przeniesienie własności nieruchomości (t. zw. podatek aljenacyjny) zamieniona została na komunalny dodatek do opłaty stemplowej od pism, dotyczących się przeniesienia własności rzeczy nieruchomości. Dodatek ten pobierany będzie z mocy samej ustawy, bez specjalnych w tym względzie uchwał związków komunalnych w wysokości 50% opłaty stemplowej.

Zmiana powyższa w budżetach związków komunalnych znajdzie formalny wyraz w przeniesieniu opłat z grupy podatków samoistnych do grupy dodatków komunalnych do podatków państwowych; pod względem rzeczowym — zmiana ta daje naogół podstawę do zwiększenia wpływów, przewidywanych z tego źródła dochodowego, uprzystępnia bowiem, pogłębia i upowszechnia to źródło (m. in. obejmuje również przeniesienie własności nieruchomości w drodze licytacji).

5) art. 1 pkt. VII.

Dokonane w noweli uzupełnienie art. 15 ma na celu unormowanie w województwach centralnych i wschodnich poboru podatku komunalnego od aktów notarialnych o stawkach niestałych, który to podatek oparty był na stawkach opłat stemplowych z czasów rosyjskich.

Określona w noweli 50%-owa stawka dodatku jest stawką maksymalną, w jej granicach gminy miejskie, zamierzające korzystać z tego źródła dochodowego, powinny niezwłocznie uchwalić odpowiednią dla nich wysokość dodatku, a rzeczą władzy nadzorczej, powołanej do zatwierdzenia tych uchwał, będzie baczyć, aby stawka dodatku (ewentualnie różniczkowana dla poszczególnych rodzajów aktów notarialnych) dostosowana była do warunków miejscowych.

6) art. 1 pkt. VIII.

Samoistny podatek komunalny od spadków i darowizn zamieniony został prowizorycznie (na okres 3 lat, przyczem Rada Ministrów okres ten może skrócić) na komunalny dodatek do takiegoż podatku państwowego. Dodatek ten według stawki dotychczasowej (10% podatku państwowego) pobierany będzie — podobnie jak podatek aljenacyjny — z mocy samej ustawy, jednakże wpływ z niego przekazywany będzie przez organa skarbowe na rzecz komunalnego funduszu pożyczkowo - zapomogowego. Wobec tego wpływy z tego podatku nie mogą być zamieszczane w budżetach związków komunalnych na r. 1932/33.

7) art. 1 pkt. X.

Zmiana art. 21 oznacza zniesienie samoistnego podatku komunalnego od przedmiotów zbytku, wobec czego podatek ten w budżetach na r. 1932/33 nie może być przewidywany.

8) art. 1 pkt. XII.

Zmiana art. 27 daje wójtostwom w województwach poznańskim i pomorskim uprawnienie do poboru na swoją rzecz opłat administracyjnych; wpływ nie to w pewnym stopniu na zmniejszenie się kosztów utrzymania obwodów wójtowskich, ponoszonych przez gminy.

9) art. 1 pkt. XIII.

Zmiana art. 31 polega na tem, że prawo do poboru opłat na budowę i utrzymanie urządzeń i zakładów dobra publicznego rozszerzone zostało na przedsiębiorstwa komunikacyjne, posługujące się specjalną własną nawierzchnią (tramwaje i kolejki).

10) art. 1 pkt. XIV.

Nowe brzmienie art. 33 poddaje zatwierdzeniu władzy nadzorczej wszelkie uchwały pożyczkowe związków komunalnych oraz uchwały, upoważniające organa wykonawcze do wystawiania weksli. Uprawnienie to, zwłaszcza zaś prawo kontroli wystawiania weksli przez organa związków komunalnych, powinno być przez władze nadzorcze wykorzystane w kierunku zapobieżenia nadmiernemu korzystaniu przez związki komunalne z kredytu krótkoterminowego.

Powyższe uprawnienie władz nadzorczych nie może być jednakże rozumiane w ten sposób, ażeby w każdym poszczególnym przypadku wystawienia weksla, czy też zaciągnięcia pożyczki obrotowej (na zasilenie funduszków kasowych) przez organ wykonawczy związku komunalnego konieczną była uchwała organu stanowiącego tegoż związku oraz zatwierdzenie tej uchwały przez władze nadzorczą; w sprawach tych za wystarczającą należy uznać uchwałę organu stanowiącego, zatwierdzoną przez władzę nadzorczą, upoważniającą organ wykonawczy do zaciągania pożyczek na zasilenie funduszków kasowych względnie do wystawiania weksli w pewnym określonym czasie (ewent. nawet na przeciąg całego roku budżetowego), do określonej wysokości oraz na ogólnie w tejsze uchwały określonych warunkach. Jeżeli chodzi specjalnie o sprawę wystawiania weksli, to władze nadzorcze przy zatwierdzaniu uchwał powinny kłaść nacisk na to, aby związki komunalne w zasadzie ograniczały się do wystawiania weksli na zlecenie publicznych instytucyj finansowych (np. na zabezpieczenie udzielonego kredytu), natomiast — aby zaniechały posługiwania się krótkoterminowym wekslem jako środkiem zapłaty z tytułu skutecznego wydatku.

Art. 33 w nowym brzmieniu ustala również granice zadłużenia związków komunalnych; władze nadzorcze w zasadzie nie powinny zezwalać na dalsze zadłużenie się związków komunalnych w tych przypadkach, gdy zadłużenie danego związku osiągnęło normy określone w art. 33.

Jest jednakże jasnym, że w obecnej sytuacji gospodarczej i wobec obecnego stanu finansów związków komunalnych ścisłe i rygorystyczne stosowanie powyższej zasady już w r. 1932/33 nie dałoby się pogodzić z wymogami życia. Przedewszystkiem więc nie należy tej zasady stosować w tych przypadkach, kiedy związek komunalny, który osiągnął już określone w art. 33 granice zadłużenia, ma sposobność zaciągnięcia nowej pożyczki na dogodniejszych warunkach, aniżeli pożyczki poprzednie, a wpływ z nowej pożyczki przeznaczony jest na likwidację istniejącego zadłużenia. Tak samo nie należy zasady tej stosować do pożyczek długoterminowych, zaciąganych na konwersję pożyczek krótkoterminowych, o ile gotówkowe uregulowanie tych pożyczek krótkoterminowych nie jest możliwe. Nie będzie to niezgodne z intencją ustawodawcy, wyrażoną w art. 33, gdyż tego rodzaju operacje nie zwiększają zadłużenia związku komunalnego, a przez zastąpienie pożyczek krótkoterminowych pożyczką długoterminową, płatną ratami, umożliwiają stopniową likwidację długów.

Podobnież zasada ograniczenia zadłużenia krótkoterminowego związków komunalnych do wysokości 20% zwyczajnych dochodów budżetowych nie będzie mogła niejednokrotnie — już wprost ze względów życiowych — wykluczyć całkowicie zaciągania pożyczek na czasowe zasilenie funduszków kasowych przez te związki komunalne, które w obecny rok budżetowy weszły z przekroczeniem tej granicy; zezwolenie na zaciąganie pożyczek obrotowych (na zasilenie funduszków kasowych) może być jednakże takim związkom udzielane jedynie pod warunkiem, iż te

nowe pożyczki będą spłacone w ciągu roku budżetowego, przyczem oczywiście stwierdzoną być musi możliwość spłaty tych pożyczek.

Wreszcie — odnośnie do art. 33 w jego nowym brzmieniu — zauważyć należy, iż utrzymane w nim zostało istniejące już przedtem uprawnienie władzy nadzorczej do zatwierdzania uchwał związków komunalnych w sprawie objęcia poręki. Przez objęcie poręki rozumieć należy m. in. niewątpliwie również udzielenie przez związek komunalny żyra na wekslu obcym, taka zatem czynność organu wykonawczego związku komunalnego musi być również oparta na uchwale organu stanowiącego, zatwierdzonej przez władzę nadzorczą. Poręka w tej formie udzielana być może w wyjątkowych wypadkach i władza nadzorcza przy zatwierdzaniu odnośnych uchwał powinna zwracać specjalną uwagę, aby związek komunalny przez udzielenie takiej poręki nie został niepotrzebnie narażony na straty.

11) art. 1 pkt. XVI.

Wskutek zmiany art. 36 bezpośrednio nadzorowi władz centralnych w zakresie gospodarki finansowej podlegać będą z pośród miast jedynie m. st. Warszawa i m. Gdynia; tem samem nadzór nad m. Łodzią, wykonywany dotychczas przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, przechodzi na Pana Wojewodę w Łodzi.

12) art. 1 pkt. XVII.

Ze zmian, dokonanych nowelą w art. 43, wymienić należy zwolnienie gmin wiejskich w województwach centralnych i wschodnich od opłacania Skarbowi Państwa 2% za czynności organów skarbowych, związane z wymiarem dodatków gminnych do państwowego podatku gruntowego; odnośny wydatek w budżetach gmin na r. 1932/33 podlega zatem skreśleniu.

Należy również zwrócić uwagę na przepis, regulujący wynagrodzenie notariuszy (2%) za wymiar i pobór podatków komunalnych z art. 13 — 15.

13) art. 1 pkt. XIX.

Wśród uzupełnień art. 59 ważne są szczególnie przepisy o przedawnieniu wymiaru i poboru samostnych danin komunalnych; przyczynią się one w dużym stopniu do uporządkowania rachunkowości w związkach komunalnych i do zmniejszenia ilości odwołań i skarg w zakresie wymiaru i poboru danin komunalnych.

14) art. 1 pkt. XX.

Uzupełnienie art. 72 daje gminom wiejskim o uprawnieniach finansowych gmin miejskich wyraźne prawo do poboru podatku od lokali; szczegółowe przepisy w tym względzie zawierać będzie rozporządzenie wykonawcze.

15) art. 2.

Zmiana art. 24 ustawy o podatku dochodowym czyni dodatek komunalny do podatku dochodowego (w województwach zachodnich) podatkiem fakultatywnym („gminy i pow. zw. kom. mogą pobierać...”) oraz dotychczasową stałą stawkę tego dodatku przy dochodach fundowanych zamienia na stawkę maksymalną.

LOS KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W ZNIESIONYCH POWIATACH.

Ostatnio na podstawie rozporządzeń Rady Ministrów zniesiono cały szereg powiatów, w związku z czym wyłoniła się kwestja dalszej egzystencji komunalnych kas oszczędności działających w tych powiatach. Między innymi na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 35) zostały zniesione w województwie poznańskim i wcielone do innych powiatów:

- 1) powiat grodziski do powiatu nowotomyskiego,
- 2) „ koźmiński do powiatu krotoszyńskiego,
- 3) „ odolanowski do powiatu ostrowskiego,
- 4) „ ostrzeszowski do powiatu kępińskiego,
- 5) „ pleszewski do powiatu jarocińskiego,
- 6) „ strzeliński do powiatu mogileńskiego,
- 7) „ śmigieński do powiatu kościańskiego.

Powiaty te przestały istnieć z dniem 31 marca roku bieżącego, wobec czego należało rozstrzygnąć, czy komunalne kasy oszczędności tych powiatów mają istnieć nadal, czy też należy je zlikwidować. Ponieważ organy stanowiące likwidujących się powiatów nie powzięły w tym kierunku żadnej decyzji, pozostawiając uregulowanie tej sprawy właściwym organom powiatów zespolonych — wojewoda poznański, nie przesądzając stanowiska w tym względzie omawianych organów, wystosował pismo okólne do wszystkich zainteresowanych zarządów komunalnych kas oszczędności, precyzując w zarysie swój pogląd na tę kwestję.

Wojewoda poznański stoi na stanowisku, że wszystkie kasy oszczędności zniesionych powiatów powinny pozostać nadal jako oddziały komunalnych kas oszczędności tych powiatów, do których zostały włączone zlikwidowane powiaty. Obecne organa kas należy uznać za legalne aż do chwili ostatecznego uregulowania sprawy przez nowe rady kas.

Dalej, zdaniem wojewody poznańskiego, komunalne kasy oszczędności zlikwidowanych powiatów urzędować powinny aż do czasu zdecydowania o ich dalszym losie przez nowe organa stanowiące związków poręczających — pod dotychczasową firmą. Związkiem poręczającym tychże kas stanie się automatycznie z chwilą zlikwidowania powiatu i wcielenia go do innego — ten powiat, do którego został wcielony powiat zlikwidowany. O ile chodzi o operacje tychże kas, to wykonywują one nadal wszystkie te czynności, do których uprawnia je statut. Wyjątek stanowią operacje wyszczególnione w § 50 ust. 1 lit. a-c statutu (udzielanie pożyczek własnemu związkowi poręczającemu, obcym związkom komunalnym, innym związkom prawnopublicznym i fundacjom), w § 51 (nabywanie i budowanie do użytku własnego realności) i § 52 ust. 4 (zaciąganie pożyczek).

Następnie wspomnianem pismem okólnym wojewoda poznański zabrania radom komunalnych kas oszczędności likwidujących się powiatów korzystania z uprawnień przewidzianych dla nich w § 9 statutu (norm.), a mianowicie:

- lit. c — nabywanie realności,
 „ d — zbywanie i obciążanie majątku kasy,
 „ k — postanawianie o wnioskach zarządu w sprawach pożyczek,
 „ n — ustalanie rodzaju i ilości stanowisk,
 „ o — ustanawianie wynagrodzenia dla członków zarządu,
 „ p — stanowienie o przepisach służbowych,
 „ r — stanowienie o przepisach dyscyplinarnych.

Uregulowanie wyżej poruszonej sprawy nie nastęrczało w województwie poznańskim specjalnych trudności, bowiem każdy z likwidowanych powiatów był tam w całości wcielany do jednego z powiatów sąsiadujących. Trudniejsze było zagadnienie to do rozwiązania w wypadkach, jakie miały miejsce na terenie innych województw, gdzie zniesiony powiat bywał rozparcelowany pomiędzy dwa lub więcej powiaty. Na obszarze omawianych województw sprawy te są regulowane na podstawie opinji związku kas oszczędności w ten sposób, iż w zasadzie kasa oszczędności likwidującego się powiatu pozostaje nadal jako oddział kasy oszczędności tego powiatu, do którego włączono dotychczasową siedzibę kasy oszczędności powiatu zniesionego. Odpowiedni rozrachunek jest przeprowadzany pomiędzy kasami zainteresowanych powiatów w takim stosunku proporcjonalnym, jak to jest przewidziane odnośnie do podziału majątku komunalnego.

Pozostawienie dotychczasowych kas oszczędności w powiatach zniesionych w postaci oddziałów K. K. O. powiatów wcielających dany obszar jest bardzo trafnem wyjściem, nie wymaga bowiem przeprowadzenia zupełnej likwidacji placówki, do której bądź co bądź ludność się już przyzwyczała i darzy je zaufaniem. Z drugiej strony unika się przez to niepotrzebnego wycofywania wkładów, przyczem interes wkładców nie jest niczem naruszony.

SZACOWANIE PRZEZ ORGANA GMINNE SZKÓD, WYNIKŁYCH WSKUTEK PRZYMUSOWEGO ŁADOWANIA STATKÓW POWIETRZNYCH.

Wskutek przymusowego ładowania statków powietrznych na gruntach rolnych, są częstokroć wyrządzane w mniejszym lub większym rozmiarze szkody, które zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 14.III.1928 r. o prawie lotniczem (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 294) powinny być wynagrodzone przez winnych tych szkód (zazwyczaj przez władze wojskowe).

Celem uniknięcia drogi sądowej i wynikających stąd dodatkowych kosztów — osoby tak fizyczne jak i prawne, użytkujące statki powietrzne, najczęściej w drodze ugodowej wyrównują spowodowane szkody, tembardziej, że szkody te są przeważnie nieznaczne.

Jednakże dla dokonania ugodowego rozrachunku niezbędne jest oszacowanie wynikłych szkód. W tych wypadkach interesowane osoby zwracają się przede wszystkim do organów gminnych celem stwierdzenia rozmiaru szkód, zaś organa gminne, dla ułatwienia sobie pracy — dokonywują ten szacunek najczęściej na podstawie obliczeń poszkodowanych. Ponieważ obliczenia te, w wielu wypadkach odbiegają od rzeczywistego stanu na korzyść właścicieli grun-

tów oraz wobec stosowania w tych wypadkach przez gminy różnych norm szacunkowych — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, celem uregulowania tej sprawy wystosowało okólnik Nr. 44 z dnia 11 kwietnia r. b. do wszystkich wojewodów, ustalając następującą tabelę orientacyjną, wykazującą ilość plonów, zniszczoną na obszarze 1 ara:

Pszenica, kukurydza	25 kg. ziarna
żyto, owies, jęczmień, groch, bobik, wyka	20 „ „
Rzepak, len, konopie, proso	16 „ „
Gryka, soczewica, seradela	10 „ „
Koniczyny	2 „ „
Łubin	12 „ „
Buraki cukrowe i pastewne	18 „ „
Marchew	7 „ „

PLAN PRACY BARANOWICKIEGO POWIATOWEGO ZWIĄZKU KOMUNALNEGO NA OKRES 1932/33 R.

Wskazania ogólne.

W ciężkim okresie gospodarczym, jaki przeżywa obecnie całe Państwo, samorząd powiatowy stanął wobec konieczności zredukowania swoich zamierzeń na rok 1932/33 do takiego minimum, które, ograniczając wydatki do wysokości realnych dochodów i przez to zmniejszając wydatnie obciążenie ludności świadczeniami, umożliwiłyby jednocześnie utrzymanie dotychczasowego dorobku samorządu w możliwie nienaruszonej formie.

Nie mogąc z powodu trudności finansowych rozbudować swojej działalności, samorząd powiatowy w przyszłym okresie budżetowym skieruje główną uwagę na ulepszenie i pogłębienie wszystkiego, co dotychczas było zrobione, oraz na rozwój takich dziedzin życia społecznego, które mogą przyczynić się do podniesienia ogólnego poziomu pracy samorządowej bez specjalnego nakładu środków pieniężnych.

Rozmach, z jakim w okresie pomyślnej konjunktury gospodarczej rozwijała się praca samorządu, nie sprzyjał ujmowaniu różnych przejawów tej pracy w odpowiednie formy organizacyjne. Brak ustalonych form powodował dowolność w rozwiązywaniu poszczególnych zagadnień, wyłaniających się z szeroko rozwiniętej działalności, wprowadzając często zamęt w pracy i jej metodach.

Pewne zahamowanie rozwoju działalności samorządu, jakie nastąpiło obecnie, pozwala zrewidować dotychczasowe metody i opracować dla poszczególnych działów odpowiednie formy organizacyjne.

W nadchodzącym okresie budżetowym samorząd powiatowy opracuje i wprowadzi szereg przepisów normatywnych i dążyć będzie do uporządkowania poszczególnych dziedzin swojej działalności.

Administracja.

W dziale administracji zostaną uporządkowane lub opracowane nanowo przepisy regulujące tok pracy biura Wydziału, normujące stosunki służbowe pracowników i zabezpieczające ich prawa, nabyte na podstawie ustaw i przepisów uchwalonych przez Sejmik Powiatowy. Jednocześnie drogą podniesienia ogólnego poziomu fachowego pracowników poczynione zostaną wysiłki, zmierzające do usprawnienia administracji samorządu powiatowego.

Polityka finansowa.

Szybki rozwój gospodarki samorządowej był często powodem do pewnego chaosu w całokształcie polityki gospodarczej samorządu powiatowego. Zamierzenia wykonywane były często bez oglądania się na faktycznie rozporządzalne środki finansowe i bez dostosowania akcji poboru podatków do wykonywanych zamierzeń. Spowodowało to z jednej strony poważne zobowiązania kredytowe wszystkich samorządów w powiecie, zaś z drugiej strony — znaczne nagromadzenie się zaległości podatkowych.

Tytoń	16 kg. liści
Ziemniaki	120 „ kłębów
Buraki cukrowe	210 „ korzeni
Buraki pastewne	300 „ „
Marchew pastewna, cykorja	300 „ „
Warzywa	50 „ pszenicy konsumc.

Tabela ta uwzględnia średnio wysokie plony przy całkowitym (100%-em) zniszczeniu zasiewów, co oczywiście nie zawsze będzie miało miejsce, przyczem, wobec zmienności cen produktów rolnych szkody są określone, jak już wyżej wspomniano, w kilogramach z 1 ara gruntu.

W przyszłości zatem organa gminne będą obowiązywać do ścisłego stosowania powyższych norm i wskazówek.

Polityka finansowa samorządu powiatowego zmierzać będzie w roku przyszłym do likwidacji zobowiązań krótkoterminowych i doprowadzenia ich do skali zdolności płatniczej samorządu, oraz do niedopuszczenia do wzrostu zaległości. Podatki bieżące muszą być przez płatników uiszczane w terminach, natomiast samorząd powiatowy dążyć będzie do umożliwienia ludności likwidowania podatków zaległych na jaknajdogodniejszych warunkach.

W roku przyszłym nie może być mowy o podejmowaniu jakichkolwiek inwestycji. Majątek pow. zw. komunalnego musi być utrzymany w zadawalnym stanie, jednak większe wkłady z tytułu utrzymania majątku nie mogą być uskuteczniane.

Oczywiście — zobowiązania pow. zw. komunalnego muszą być dotrzymane i tu zostanie skierowany główny wysiłek samorządu powiatowego.

Drogi.

Jakkolwiek przyszły okres budżetowy zmusza do jaknajdalej posuniętego ograniczenia wydatków samorządu, są jednak dziedziny, ograniczenie których przynieść może raczej ujemne skutki. Do takich dziedzin bezwarunkowo należą drogi. Ludność małopolska i bezrolna powiatu żyła w znacznej mierze z dodatkowych zarobków przy różnych robotach prywatnych i publicznych. Wobec braku zarobków w przemyśle, — całkowite zahamowanie robót publicznych może doprowadzić w rezultacie do poważnego zwiększenia wydatków samorządu na opiekę społeczną, a więc wydatków nieprodukcyjnych. Dlatego samorząd powiatowy dążyć będzie, pomimo ograniczenia świadczeń ludności na utrzymanie i budowę dróg, do możliwie mniejszego ograniczenia robót drogowych w stosunku do innych działów pracy, uciekając się nawet do zaciągnięcia na ten cel stosownej pożyczki.

Jednocześnie dla ułatwienia ludności powiatu zlikwidowania zobowiązań z tytułu zaległych świadczeń drogowych zastosowany będzie system uiszczania zaległości w naturze przez dostarczenie robocizny i potrzebnych materiałów. Zamiast wypłacać pracującym na drogach rolnikom gotówkę, a potem odbierać od nich tę gotówkę za podatki, dostarczona w naturze robocizna piesza i konna, a nawet materiały, jak: drzewo, kamienie i t. p., zostaną wprost zarachowane na poczet zaległych opłat.

Oświata pozaszkolna.

Niezmiernie ważna zarówno dla samorządu jak i dla państwa oświata pozaszkolna musi być i w obecnym trudnym okresie kontynuowana. W dziedzinie tej mamy już poważny dorobek. Szerog światlic na terenie powiatu przyciąga coraz więcej młodzieży płci obojga, która wyrabia się tam społecznie, uczy się myśleć i pracować. Z pomocą instruktora oświaty samorząd powiatowy, nie mogąc wydatnie rozszerzyć działalności w tym zakresie, dążyć będzie do pogłębienia pracy oświatowej. Zostanie podjęta inicjatywa w kierunku wciągnięcia młodzieży wiejskiej do pracy samorządowej i społecznej drogą przeprowadzenia odpowiednich konkursów, w celu wdrożenia młodzieży do składania daniny pracy na

cele publiczne. Planowa akcja świetlicowa, biblioteczna i dokształcająca będzie nadal prowadzona pod kierownictwem instruktora oświatowego.

Zdrowie publiczne.

Poczynione już zostały wstępne kroki do reorganizacji pracy samorządu w dziedzinie zdrowia publicznego. Samorząd powiatowy czyni wysiłki, aby konieczna redukcja wydatków w tym dziale jaknajmniej dała się odczuć ludności. Przez połączenie 3-ch istniejących w Baranowiczach szpitali samorządowych w jedną całość pod względem administracyjnym — osiągnięte zostaną poważne oszczędności w kosztach utrzymania szpitali, które pozwolą na podniesienie ich stanu i wprowadzenie koniecznych ulepszeń w urządzeniu.

Mimo redukcji wydatków na rejony lekarskie przewiduje się powiększenie ilości rejonów do 4-ch, drogą ujęcia pracy lekarzy rejonowych w zmienione ramy organizacyjne. Utrzymanie w ciągu 2-ch lat akuszerek rejonowych przez samorząd powinno być wprowadzić je do tego stopnia w teren, aby, pomimo cofnięcia im subwencji w nadchodzącym roku budżetowym mogły utrzymać się w dotychczasowych miejscach pobytu.

Opieka społeczna.

Zubożenie ludności i klęska bezrobocia nietylko nie pozwalają samorządowi powiatowemu na redukcję swej działalności w zakresie opieki społecznej, a zmuszają jeszcze do wzięcia udziału w zwalczaniu skutków bezrobocia.

Ustawowy obowiązek opieki nad sierotami, starcami i ubogimi chorymi będzie kontynuowany w ramach konieczności życiowych. Jednak samorząd powiatowy dążyć będzie do uporządkowania spraw, związanych z utrzymaniem sierot i starców w zakładach opiekuńczych. Uporządkowanie ewidencji sierot i starców, dokładne ustalenie gminy, zobowiązanej do opieki, oraz wyszukiwanie rodziców pól sierot, pozostających na utrzymaniu gmin, i pociągnięcia ich do częściowego bodaj udziału w kosztach utrzymania dziecka — powinno spowodować pewne odciążenie samorządów gminnych, obciążonych kosztami zakładowymi.

Rolnictwo.

Samorząd powiatowy dążyć będzie do skoordynowania akcji powiatowej Komisji Roln. i Okr. Tow. Org. i Kól. Rolniczych. Praca samorządu i organizacji rolniczych w dziedzinie popierania rolnictwa winna być prowadzona wspólnie tak pod względem organizacyjnym, jak personalnym. Przewidywany obecnie kryzys gospodarczy i związany z tem spadek cen na ziemiopłody, a z drugiej strony konieczność dostosowania wydatków samorządu do spodziewanych wpływów, nie sprzyjają rozwijaniu pracy instruktorskiej. Natomiast w celu wytworzenia kadry pionierów w dziedzinie rolnictwa, którzy przykładowo oddziaływaliby skutecznie na otoczenie, samorząd powiatowy dążyć będzie do zaopiekowania się absolwentami szkół rolniczych i do kształcenia dalszych zastępów młodzieży rolniczej. Zamierzony jest zjazd absolwentów szkół rolniczych i wciągnięcie ich do planowej pracy nad podniesieniem rolnictwa.

Drogą organizowania kursów rolniczych, udzielania porad fachowych i t. p. samorząd wspólnie z organizacjami rolniczymi dążyć będzie do szerzenia oświaty rolniczej. Również kontynuowana będzie praca nad podniesieniem produkcji roślinnej przez uporządkowanie już istniejących punktów czyszczenia nasion, pomoc przy doświadczeniach nawozowych, organizowanie konkursów uprawowych i dopilnowanie tępienia chwastów. W dziedzinie hodowli, szczególnie na terenie gminy Wolniańskiej, gdzie wprowadzony został państwowy nadzór nad buhajami, prowadzona będzie planowa praca nad podniesieniem produkcji zwierzęcej. Przeprowadzone będą spędy i premjowanie buhajów w celu zakwalifikowania ich do rozplodu, oraz w celu dostarczenia częściowej pomocy hodowcom w spłaceniu rat pożyczek, zaciągniętych na kupno buhajów zarodowych.

Na terenie powiatu baranowickiego prawie nie istnieje przemysł koszykarski, który może przynosić poważne dochody ludności. Samorząd powiatowy dążyć będzie do rozposzczelnienia w powiecie wikliny koszykarskiej, plantując ją na nieużytkach rolnych i w dalszym ciągu kształcić będzie jednego ucznia w szkole koszykarskiej we Łwowie. Prace zalesieniowe z pomocą bezpłatnej robocizny zainteresowanej

ludności mogą być kontynuowane w roku przyszłym, przy użyciu posiadanego już zapasu sadzonek. Poczynione zostaną przygotowania do prac zalesieniowych w okresach następnych oraz kroki w celu uzyskania zwolnienia od podatków gruntów zalesionych.

W dziedzinie meljoracji kontynuowane będą prace, oparte na dobrowolnych świadczeniach zainteresowanej ludności, zmierzające do osuszenia łąk i umożliwienia przez to rolnikom osiągnięcia poważnych zysków w postaci siana, które w stosunku do innych płodów rolnych posiada dzisiaj wysoką wartość. Przeprowadzone zostaną doświadczenia ławkowe w celu pokazania ludności sposobów racjonalnej uprawy łąk. Przeprowadzone będą starania o zaleganizowanie opracowanych projektów regulacji rzek w powiecie.

Ferma rolna Uznogi prowadzona będzie w r. przyszłym w dalszym ciągu, jednak samorząd powiatowy przez usprawnienie administracji, zaniechanie mniej rentownych i rozwiniecie bardziej rentownych działań produkcji — dążyć będzie do osiągnięcia samowystarczalności fermy.

Poczynione zostaną przygotowania w kierunku zreorganizowania pomocy weterynaryjnej w powiecie. Opłaty za oglądanie, ubój i świadectwa pochodzenia zwierząt domowych muszą być obrócone na utrzymanie służby weterynaryjnej. Przy odpowiedniej organizacji tego działu pracy możliwym będzie podniesienie poziomu służby wet. przez rozmieszczenie w odpowiednich punktach lekarzy rejonowych i usunięcie w ten sposób szkodliwej praktyki niefachowych osób. Wydział powiatowy powziął uchwały zmierzające do utworzenia szeregu stałych rejonów weterynaryjnych.

Stan budownictwa wiejskiego w naszym powiecie wymaga sprawnej organizacji przeciwpożarowej. Dlatego samorząd powiatowy z pomocą instruktora pożarnictwa dążyć będzie do podniesienia stanu wykszolenia i wykwapowania istniejących straży pożarnych, oraz ewentualnego tworzenia nowych straży tam, gdzie zachodzi konieczność, a warunki lokalne na to pozwolą.

Ustawowy obowiązek nadzoru nad budownictwem w powiecie zmusza samorząd powiatowy do utrzymania odpowiedniej siły fachowej. Praca ta zostaje powierzona państwowemu architektowi rejonowemu za dodatkowym wynagrodzeniem, pod nadzorem Kierownika Powiatowego Zarządu Drogowego.

Plan działalności, jak powiedziano wyżej, musi być dostosowany do faktycznych wpływów gotówkowych. Dlatego organ wykonawczy samorządu powiatowego musi posiadać wolną rękę do ograniczenia przewidzianych w budżecie wydatków i dostosowywania ustalonych zamierzeń do zdolności płatniczej Powiat. Związku Komunalnego. Sejmik Powiatowy na posiedzeniu dnia 17 marca r. b. uchwalił odpowiednio pełnomocnictwa dla Wydziału Powiatowego, aprobując jednocześnie w całości powyższy plan.

A. B.

DZIAŁALNOŚĆ W DZIEDZINIE BUDOWY DRÓG GMINNYCH POWIATU OPATOWSKIEGO (WOJ. KIELECKIE) W 1932 R.

Powiatowy związek komunalny w Opatowie, opracowując plan działalności na rok budżetowy 1932/33 na drogach gminnych, postanowił położyć nacisk na wzmocnienie ważniejszych traktów żwirkiem i odpadkami kamiennymi, na bronowanie dróg gruntowych na wiosnę i po każdym większym deszczu przed zeschnięciem drogi oraz na rozszerzenie odcinków dróg, położonych w wąwozach i na profilowanie i równanie jezdni, plantowanie gór, podnoszenie poziomu dróg nizinnych i wzmocnienie dróg gliniastych piaskiem, a piaszczystych gliną. Roboty te wykonywane systemem szarwarkowym przez gminy, muszą być wykonywane w czasie wolnym od robót polnych. Oprócz tego będą popierane finansowo i technicznie usiłowania gmin, zmierzające do zabrukowania większych osiedli i dojazdów do urzędów gminnych i do większych osiedli oraz usiłowania zmierzające do budowy mostów stałych.

W celu racjonalnego wykonywania szarwarku przy tych robotach został opracowany i rozesłany wszystkim urzędem gminnym nowy statut wraz z wzorami wykazów, sprawozdań, kwitarjusz, tabeli i kontroli szarwarkowej.

Wartość siły szarwarkowej będzie obliczona w gotówce a wartość niewykonanej robocizny będzie ściągana w gotówce. Niewykorzystana siła szarwarkowa będzie przenoszona

na na rok następny. Dla usprawnienia kontroli nad robotami szarwarkowemi, oprócz drogomistrza dróg gminnych będą delegowani do nadzoru i pozostali drogomistrze w liczbie pięciu.

POWIAT WIELUŃSKI (WOJ. ŁÓDZKIE) W SPRAWIE ULG DLA ROLNIKÓW.

Sejmik powiatu wieluńskiego, wchodząc w nader ciężkie położenie rolników powiatu wieluńskiego, uchwalił jednoznacznie na jednym ze swych ostatnich posiedzeń następujący wniosek:

„Z uwagi na nader ciężkie położenie mieszkańców pow. wieluńskiego, w większości rolników i to małorolnych, którzy nawet podczas lepszej konjunktury zaledwie mogli opędzić swoje najniezbędniejsze potrzeby życiowe; z uwagi, że pow. wieluński, jako wybitnie rolniczy, szczególnie ucierpiał skutkiem ogólnego ciężkiego położenia gospodarczego; z uwagi, że wychodźstwo sezonowe do Niemiec, obejmujące corocznie 20.000 ludności z pow. wieluńskiego, które zasilalo finansowo mieszkańców pow. wieluńskiego, w tym roku zupełnie zostało przerwane; z uwagi, że jak to wyżej wspomniano, mieszkańcy powiatu wieluńskiego są przeważnie małorolni, a ponadto wśród nich jest około 8000 bezrobotnych tak zwanych chałupników, którzy wyłącznie utrzymują się z pracy sezonowej; wreszcie z uwagi na wielkie zadłużenie drobnych rolników pow. wieluńskiego i to obciążone nadmiernymi procentami, Sejmik Powiatowy uchwala prosić:

1) Pana Ministra Skarbu, ażeby raczył stosować względem mieszkańców pow. wieluńskiego jaknajdalej idące ulgi podatkowe, aż do odroczenia spłaty ich na kilka lat;

2) ażeby władze egzekucyjne stosowały względem dłużników prywatnych rolników jaknajdalej idące ulgi i rozkładały na długoterminowe dogodnie raty, a to w tych wypadkach, gdzie dług jest lichwiarski i zaciągnięty został przez rolnika z konieczności ratowania upadającego gospodarstwa“.

ZJAZD LEKARZY POWIATOWYCH WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO.

W dniu 12 marca 1932 r. odbył się w Toruniu zjazd lekarzy powiatowych woj. pomorskiego, na który przybyło 14 lekarzy powiatowych oraz lekarz miejski m. Torunia i lekarz powiatowy z Gdyni. Ze sprawozdań, jakie były wygłoszone na zjeździe, wyjmujemy dane, ilustrujące stan sanitarny Pomorza.

Jak ze sprawozdań wynika, rok ubiegły, pomimo ciężkich warunków finansowych i gospodarczych, nie przyniósł znaczących redukcji komunalnych budżetów sanitarnych, dzięki czemu udało się utrzymać na poprzednim poziomie to, co zostało w dziale sanitarnym dokonane. Czynne były ośrodki zdrowia w Grudziądzu, Tarpnie, Lipnicy i Sępólnie. Powstały nawet nowe placówki, mianowicie stacje opieki nad matką i dzieckiem na Helu, w Pucku, Jastarni i Strzeczcu.

Walka z chorobami zakaźnymi została znacznie ułatwiona dzięki wyasygnowaniu przez Departament Służby Zdrowia większych kredytów na przejazd personelu lekarskiego do miejscowości podejranych o choroby zakaźne.

W dziale organizacji sanitarnego samorządowego tylko miasta Toruń i Grudziądz mają lekarzy sanitarnych miejskich. Kontrolerzy żywnościowi są w Gdyni, Sępólnie i Chełmnie. Funkcje naczelników lekarzy sejmikowych pełnią bezpłatnie lekarze powiatowi.

Nadzór nad higieną szkolną wykonywany był przez lekarzy powiatowych, którzy za oględziny dziatwy szkolnej, w niektórych powiatach byli specjalnie wynagradzani.

Szpitali na terenie Województwa Pomorskiego jest 46 z 5990 łózkami (w tem 3350 łózek w szpitalach psychiatrycznych). Z czego szpitali komunalnych jest 20. Z pomiędzy szpitali 7 mają charakter specjalny: 3 psychiatryczne, 1 chirurgiczno - ginekologiczny, 1 zakaźny, 1 ocny i 1 dla wenerycznie chorych kobiet. Przyjmując ludność Województwa w przybliżeniu na 1.100.000 mieszkańców, 1 łóżko przypada na 183,6 mieszkańców. Stan taki można uważać za wystarczający.

Z POWIATU RADOMSKIEGO (WOJ. KIELECKIE).

W dniach od 21 do 25 marca r. b. odbył się urządzony przez Wydział Powiatowy kurs dla pracowników samorządowych powiatu radomskiego.

Udział w kursie wzięli wszyscy sekretarze gminni i pierwsi ich pomocnicy.

Godzin wykładowych na kursie było 46. Kurs miał na celu: zaznajomienie pracowników z poszczególnymi dziedzinami prawa administracyjnego, ogólnego, rachunkowości i biurowości w gminie. Urządzone egzaminy wykazały, że wykłady na kursie dały pracownikom wiele nowych wiadomości, które przyczynią się w znacznym stopniu do uproszczenia załatwiania szeregu spraw w gminie i należytego obsłużenia interesantów przez personel urzędu gminnego.

ROZWÓJ KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POW. RYBNICKIEGO (WOJ. ŚLĄSKIE).

Powiatowy Związek Komunalny w Rybniku założył w 1924 roku K. K. O., rozwijającą się z roku na rok coraz pomyślniej, o czym świadczą następujące cyfry:

Lata	Stan wkładów	Stan pożyczek, udzielonych przez Kasę
1924	185,000 zł.	144,162,60 zł.
1925	368,000 „	290,362,60 „
1926	347,000 „	311,040,10 „
1927	531,000 „	402,745,32 „
1928	1,250,000 „	951,501,27 „
1929	2,200,000 „	2,529,351,23 „
1930	4,000,000 „	4,036,683,46 „
1931	4,045,000 „	4,020,000,— „

Kasa płaci od wkładów od 6 — 10%.

Ogólna suma obrotów Kasy w roku 1931 wynosiła: 24.444.537,41 zł.

OBNIŻENIE OPŁAT ZA LECZENIE.

Powiatowy związek komunalny w Skierniewicach (woj. warszawskie), biorąc pod uwagę ciężkie położenie materialnej ludności, obniżył wydatnie z dn. 1 kwietnia r. b. opłaty szpitalne. Niezależnie od obniżenia opłaty zasadniczej, ustalonej na podstawie kosztów własnych szpitala (z 10 zł. na 9 zł.) dla mieszkańców powiatu skierniewickiego, nieubezpieczonych na wypadek choroby, stosowane będą opłaty ulgowe znacznie niższe od kosztów własnych, a mianowicie:

Z a ł ó ż k a	Opłata dzienna wynosić będzie	Zamiast dawnej
Wewnętrzne, chirurgiczne, położnicze	6.— zł.	7.50 zł.
Gruźlicze	4.50 „	5.— „
Zakaźne ostre (tyfusy, płonica, błonica, odra, krztusiec, czerwotka)	3.— „	4.— „
Opłaty na stacjach lekarskich	Obecnie	Dawniej
Opłata zwykła na stacji	2.— zł.	3.— zł.
Za poradę w mieszkaniu chorego w odlegl. 1 klm. dolicza się	2.— „	3.— „
Za każdy następny kilometr	2.— „	2.— „
Opłata ulgowa (dzieci szkolne, ubodzy)	1.— „	1.— „
Opłaty na rzecz położnych subsydjowanych	10.— „	12.— „

WALKA Z BEZROBOCIEM NA TERENIE POWIATU TCZEWSKIEGO (WOJ. POMORSKIE).

Wydział Powiatowy powiatu tczewskiego starał się złagodzić bezrobocie przez udzielanie gminom wiejskim subwencji na zatrudnienie bezrobotnych przy pracach gminnych. Gminy same zwalczały bezrobocie w ten sposób, że rolnicy dzielili pomiędzy siebie bezrobotnych, zatrudniając ich po kilka dni w tygodniu mimo wystarczającej liczby swych robotników stałych.

Wydział Powiatowy na walkę z bezrobociem wydał w latach 1929/30 i 1930/31 po 10.000 zł. Prócz tego Rząd udzielił subwencji na podjęcie prac doraźnych w wysokości 7.700 zł.

KONFERENCJA SAMORZĄDOWA ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO.

W dniu 3 kwietnia r. b. odbyła się w Warszawie konferencja samorządowa sekcji samorządowej wydziału społecznego — oświatowego Zw. Naucz. Polsk. w której wzięli udział wszyscy przewodniczący komisji samorządowych przy

okręgach oraz przewodniczący sekcji samorządowych przy oddziałach powiatowych.

Na porządku dziennym m. in. znalazł się referat posła Pachołczyka: „Projekt ustawy o częściowej reformie samorządu terytorjalnego“. W wyniku szczegółowej i ożywionej dyskusji konferencja uchwaliła następujące wnioski:

„Dla zapoznania nauczycielstwa z projektem ustawy o samorządzie terytorjalnym konferencja samorządowa uważa za wskazane, aby okręgi zorganizowały konferencje samorządowców na swoich terenach. Ponadto konferencja wzywa wszystkich nauczycieli - związkowców do brania jaknajczynniejszego udziału w życiu samorządu terytorjalnego ze względu na dobro państwa, społeczeństwa i szkolnictwa“.

ZEBRANIE KOŁA SAMORZĄDOWCÓW, ABSOLWENTÓW WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLOWEJ W WARSZAWIE.

W d. 11 kwietnia r. b. odbyło się w sali Polskiego Banku Komunalnego w Warszawie doroczne walne zebranie Koła Samorządowców, Absolwentów W. S. H., na którym Prezes Zarządu Koła złożył sprawozdanie z działalności za rok ubiegły. Po przyjęciu sprawozdania dokonano wyboru członków Zarządu z wyjątkiem Prezesa, który zgodnie z przepisami statutu wybierany jest na okres trzechletni.

Działalność Koła w myśl nakreślonych w statucie zadań przejawiała się w dwóch kierunkach: dalszego kształcenia członków Koła przez urządzenie zebrań odczytowych oraz pomocy dla członków przez udzielanie członkom Koła posad i praktyk wakacyjnych.

Dokształcaniem członków Koła kieruje sekcja naukowa, która w roku ubiegłym urządziła 5 odczytów dyskusyjnych na tematy: 1) kredyt komunalny, 2) obecne reformy podatkowe w Polsce, 3) istota i gospodarcze znaczenie komunalizacji, 4) formy organizacyjne i podstawy gospodarcze przedsiębiorstw komunalnych, 5) zadłużenie komun i ewent. środki zaradcze. Zebrania dyskusyjne urządzi się raz w miesiącu z wyłączeniem okresu feryj wakacyjnych i świątecznych. Prelegentami są członkowie Koła.

Sprawą dostarczania pracy i praktyk wakacyjnych członkom Koła zajmuje się Społeczne Biuro Pośrednictwa Pracy przy Kole Samorządowców, Absolwentów W. S. H.

W okresie ubiegłym działalność ta napotykała na poważniejsze trudności ze względu na wzmagające się bezrobocie wśród pracowników umysłowych. Mimo tego Społeczne Biuro udzieliło posad 6-ciu członkom Koła oraz skierowało na praktyki wakacyjne 9-ciu członków. Dzięki otrzymanej

subwencji ze Związku Powiatów w kwocie 540 zł. Koło mogło udzielić 3 stypendja na odbycie praktyk wakacyjnych. Ponadto Koło udzieliło swym członkom 9 pożyczek na ogólną sumę 535 zł.

Zarząd Koła, pragnąc uczcić pamięć zmarłego profesora W. S. H. ś. p. Józefa Beka, zainicjował utworzenie funduszu stypendjalnego imienia Zmarłego, wpłacając w imieniu Koła 250 zł. na zapoczątkowanie tego funduszu. O poparcie tej akcji Zarząd Koła zwrócił się do Związku Powiatów R. P. i Związku Miast Polskich oraz instytucji finansowych, które udzieliły swego poparcia bądź przez wpłacenie pewnej kwoty na rzecz funduszu, bądź przez wystanie okólników do swych członków o poparcie tej akcji.

Stan Funduszu Stypendjalnego na d. 19 kwietnia r. b. wynosi: gotówką ulokowaną w K. K. O. pow. Warszawskiego Zł. 2.020.—, zadeklarowano — Zł. 3.125.—.

Członków na dzień 1 kwietnia r. b. Koło liczyło 78, z czego 50 zwyczajnych i 28 nadzwyczajnych.

KONKURS NA NOWELKĘ, GŁOSZĄCĄ POŻYTEK OSZCZĘDNOŚCI.

Z pomiędzy prac nadesłanych na Konkurs Polskiego Banku Komunalnego ogłoszony na nowelkę na temat popierania oszczędności przyznano: Pierwszą nagrodę w kwocie zł. 300 — p. Zofji Roguskiej w Warszawie, drugą nagrodę p. Stefanowi Chmielnickiemu z Łucka, trzecią nagrodę p. Gajewskiej z Radomia.

Nadto wyróżniono nowelki p. Marji Ławniekiańcówny z Dyrwaniec, p. Marjana Pietrasa z Dobieszowic i p. Janiny Grajewskiej z Międzychodu.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 19. IV. 1932)

1 dol. St. Zjedn. — 8.92 zł. — 8.88 zł.
100 frank. szwajc. — 173.68 — 172.82 zł.
1 funt. szterl. — 33.65 — 33.99 zł.
100 frank franc. — 35.04 zł. — 35.24 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 19. IV. 1932 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 92.00 zł. 3 proc. pożyczka państw. budow. 38.35 zł. 4 proc. państwowa pożyczka premjowa dolarowa 49.50, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w zlocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. w zł. w zlocie = 161.68 złotych obieg.) 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w zlocie = 161.68 złotych obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie—40.00 zł. 8% obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. — 93 zł.

4 1/2 % Listy Zastawne m. Warszawy 40.00 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 62.50. 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 55.00
8% Listy Zastawne m. Łodzi 60.75 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 53.50. 8 proc. Listy Z. m. Częstochowy 55.60. 8% L. Z. m. Kielc 52.00
Akcje Banku Polskiego 79.50 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg franko stacja załadowania)

W dn. 19. IV. 1932 r. Warszawa:
Zyto 28 — 28.50 zł.
Pszenica 30 — 31 zł.
Jęczmień 26.00 — 24.00 zł.
Owies 27 — 25 zł.

NABIAŁ.

(W dniu 6. IV. 1932 r. Warszawa)

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.21 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 3.40 zł., mleczarskie deserowe II gat. 2.80 zł., mleczarskie solone 3.20 zł., ośłkowe 2.00 zł.

Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 % więcej cen hurtowych
Jaja świeże za sztukę 0.11 zł.

Poradnik samorządowy

1) **Pytanie:** Urząd gminy Sochocin pow. płońskiego zapytuje:

1) czy emerytowanemu sekretarzowi gminy można potrącać składkę z tytułu pięcioletniego okresu wyczekiwania, oraz obniżyć samą emeryturę o 15%, analogicznie do uposażenia pracowników w czynnej służbie,

2) czy z emerytury wolno jest potrącać 1/4 jej wysokości na długi prywatne.

Odpowiedź: 1) o ile emerytura została wypłacona na podstawie wzorowego statutu emerytalnego (okólnik Min. Spraw Wewn. Nr. 148, r. 1929 Zbiór Zarządzeń Min. Spr. Wewn. str. 1383 poz. 14), to wchodzi tu w grę ust. 5 § 46 statutu, z którego wynika, że z emerytury można potrącać składki na opłacenie 5-cioletniego okresu wyczekiwania. Obniżenie emerytury o 15% ma swe uzasadnienie w przepisach ust. 2 § 2 statutu,

2) Sprawa nie jest wyraźnie uregulowana ani we wzorowym statucie emerytalnym, ani w żadnym okólniku Min. Spr. Wew. Należy jednak raczej w drodze skargi do prezesa sądu okręgowego na komornika dochodzić swych praw, gdyż raczej należy uznać, że z emerytury długów prywatnych nie ma się obowiązku opłacać. Na uzasadnienie tego stanowiska należy przytoczyć art. 1554 u. p. sąd. cyw. z r. 1864, art. 67 w związku z pkt. 6 art. 5 rozporz. Prezydenta Rzplitej z dnia 24.XI.1927 r. (D. U. R. P. Nr. 106 p. 911), oraz art. 5 ustawy z dnia 11.XII.1923 r. (D. U. R. P. Nr. 6 ex 1924 poz. 56).

2) **Pytanie:** urząd gminy Kompina pow. łowickiego zapytuje, czy

1) jest zobowiązana do zwrotu innej gminie części kosztów utrzymania szkoły na mocy ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 18 poz. 143) za dzieci, które obowiązkowy wiek szkolny przekroczyły t. j. 14 rok życia oraz za dzieci z danej wsi, pobierające naukę w szkole na terenie innej gminy, lecz wieś ta planem sieci szkolnej do innej gminy przyłączoną nie jest, gdyż posiada szkołę na miejscu w swej wsi,

2) od kogo i kto jest zobowiązany do pokrycia kosztów leczenia za kawalera, który, posiadając majątek składający się z 3 morgów ziemi, poszedł do szpitala i po powrocie ze szpitala kosztów leczenia nie uregulował i czując zbliżającą się śmierć majątek swój przekazał siostrze i szwagrowi za 200 zł. którzy uregulowania kosztów leczenia za niego odmawiają, motywując tem, że majątek od niego kupili za 200 zł.,

3) od kogo należy wyegzekwować podatek wojskowy w danym wypadku, jeżeli płatnik nie posiada żadnego majątku i pracuje u rodziców, którzy posiadają gospodarstwo rolne i płatnika utrzymują przy sobie. Czy można w danym wypadku wyegzekwować podatek wojskowy od jego rodziców czy też nie i jakie w danej sprawie istnieją przepisy prawne.

Odpowiedź: 1) gmina jest zobowiązana do ponoszenia kosztów utrzymania szkoły powszechnej bez względu na to, w jakim wieku dzieci do szkoły chodzą (art. 5 ustawy z dnia 17.II.1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 18 p. 143). Poza tem obowiązek wspólnego utrzymania danej szkoły dotyczy tylko tego wypadku, gdy plan sieci szkolnej obejmuje okręgiem szkolnym dwie gminy (wyżej cytowany art. 5 ustawy i § 6 i n. rozporz. wykon. z 30.V.1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 73, p. 574). W wypadku, gdy jest inaczej należy wnieść odwołanie do wydziału powiatowego, a dalej ewent. do wojewody.

2) przedewszystkiem należy w drodze sądowej unieważnić to fikcyjne kupno (p. art. 1108 i 1133 kod. cywiln. Napoleona), a następnie zgłosić do spadkobierców pretensję o zapłacenie kosztów leczenia (p. art. 793 — 810 oraz 870 — 882 kodeksu cywilnego Napoleona),

3) podatek wojskowy egzekwuje się tak, jak podatki państwowe, a więc na podstawie instrukcji Ministra Skarbu z 17.V.1926 r. (Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr. 15 poz. 168). W myśl przepisów powyższej instancji w danym wypadku nie ma podstawy prawnej do ściągnięcia tej sumy ani od płatnika, ani od jego rodziców.

3) **Pytanie:** pomocnik pisarza gminy Grabów zapytuje:

czy siostra żony pracownika ubezpieczonego w Kasie Chorych, która pozostaje na wyłącznym jego utrzymaniu i z nim mieszka, ma prawo do korzystania z pomocy lekarskiej Kasy Chorych?

Odpowiedź: nie ma prawa, a to na podstawie ust. 1 art. 33 ustawy z dnia 19.V.1920 r. (D. U. R. P. Nr. 44, poz. 272). Prawo to ma jedynie rodzeństwo ubezpieczonego, a nie rodzeństwo małżonki osoby ubezpieczonej.

4. **Pytanie:** magistrat m. Biłgoraja zapytuje: jakim rozporządzeniem uregulowana jest kwestja wysokości kosztów dziennego utrzymania w zakładach opiekuńczych.

Odpowiedź: ostatniem zarządzeniem władz w tej kwestji dotychczas obowiązującym jest zarządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 15.II.1929 r. (Monitor Polski Nr. 44, poz. 87); w myśl powyższego zarządzenia maksymalna wysokość kosztów utrzymania w zakładach opiekuńczych wynosi 1 zł. 30 gr. dziennie za utrzymanie dorosłych, a 1 zł. 85 gr. za utrzymanie dzieci.

H. i P.

„Błacha Cynkowa“. Biuro sprzedaży polskich walcowni cynku, S-ka z o. p., pragnąc dostosować cenę blachy cynkowej na zbliżający się sezon budowlany do zdolności płatniczej odbiorców krajowych, obniżyła z dn. 1 kwietnia r. b. cenę blachy cynkowej ze zł. 1.041,50 za tonnę na zł. 945,50 czyli o 87 złotych na tonnie.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

SP. Z O. O. W WARSZAWIE

P O L E C A

WYDAWNICTWA BIBLIOTEKI SAMORZĄDOWEJ I KOMISY:

	Cena		Cena
1. Prof. A. Pragier: „Zarys skarbowości komunalnej“. Część I-sza i II-ga, dwa tomy, razem..	zł. 4.—	27. Kalendarz Samorządowy (siedem tomów)	
2. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Sprawa drogowa w Polsce“	„ 1.20	Na r. 1926	„ 1.—
3. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ tom I i II	„ 14.—	Na r. 1927	„ 2.—
4. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. III	„ 14.—	Na r. 1928	„ 2.—
5. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. IV	„ 25.—	Na r. 1929	„ 2.—
6. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. V	„ 18.—	Na r. 1930	„ 3.—
7. „Działalność pow. związ. komun. w dziedzinie zdrowia publicznego“	„ 0.50	Na r. 1931	„ 5.—
8. „Sadownictwo w Samorządzie Powiatowym“ ..	„ 0.50	Na r. 1932	„ 7.—
9. A. Bogusławski: „Samorząd w ubiegłym dziesięcioleciu“	„ 0.50	28. „Działalność Sejmiku Skierniewickiego. Osiem lat pracy“	„ 2.—
10. Skorowidz banków państw. i akcyjnych, Kas Oszczędności, Spółdzielni Kredytowych Rzplitej Polskiej“ nowe wydanie w oprac. Stef. Stan. Kwiatkowskiego	„ 7.—	29. „Sejmikowe komisje rewizyjne (wzory, regul.)“ ..	„ 0.50
11. „Z zagadnień samorządu“	„ 2.—	30. S. Gliszczyński: „Instrukcja Biurowa dla urzędników gmin wewn. organ. gminy w b. zab. rosyjskim“	„ 1.—
12. Inż. Józef Ćwikiel: „Znaki Drogowe“	„ 3.20	31. K. Windakiewicz: „Prawo o związk. międzykomunalnych“	„ 5.—
13. Dr. M. Jaroszyński: „Samorząd terytorjalny w Polsce“	„ 1.50	32. Inż. A. Zaleski: „Drzewa przy drogach“	„ 3.—
14. Dr. M. Jaroszyński: „Gospodarka gmin wiejskich na tle stanu finansów gminnych“ — oraz „Znaczenie opłat drogowych“ (w jednym tomie)	„ 3.—	33. „Zagadnienie organizacji oszczędności“. (Zbiór referatów, wygłosz. na zjeździe Delegatów K. K. O. 1929 r.), cz. I.	„ 5.—
15. J. Bek: „Działalność Rady Powiatowej w Limanowie na polu popierania sadownictwa“	„ 1.50	34. „Zagadnienie organizacji oszczędności“, cz. II ..	„ 2.50
16. St. Pachnowski: „Przepisy budżetowe dla związków komunalnych“ (obowiązująca instrukcja budżetowa, wzory, wyjaśnienia). Wyczerpane, nowe wyd. w oprac.	„ 5.—	35. Polak Tadeusz: „Pomoc kredytowa“	„ 2.75
17. Z. Pietkiewicz: „Gospodarka miast polskich“ ..	„ 5.—	36. Inż. W. Marzec: „Administracja i organizacja robót“	„ 12.—
18. Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych. (Odbitka z kwartalnika Statystycznego G. U. S.)	„ 2.50	37. Smerek: „Banki Komunalne w Polsce“	„ 2.50
19. St. Podwiński: „Bibliografia literatury polskiej o samorządzie terytorjalnym“	„ 3.—	38. B. Markowski: „Z dziejów gospodarki miejskiej w Kielcach“	„ 2.50
20. St. Podwiński: „Ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego“	„ 2.—	39. Achilles Rosenkranz: „Opłaty stemplowe, wiążące się z działalnością K. K. O.“	„ 2.—
21. St. Podwiński: Tabelaaryczne zestawienie organizacji sam. terytorj.	„ 1.20	40. S. Woyzbun: „Historja bankowości“	„ 2.—
22. St. Podwiński: Wskazówki dla inspektorów samorządu gminnego	„ 3.—	41. M. Turskiego i T. Wolframa: „Polska Tabela Procentowa“ w sprawie	„ 10.—
23. St. Tomaszewicz: „Zarys zasad naukowej org. pracy“	„ 6.—	42. Dr. K. Windakiewicz: „Komunalne Kasy Oszczędności w Rzplitej Polskiej“ — za 1 egz.	„ 5.—
24. Kowalczewski: „Stan mieszkań służby folwarcznej“	„ 1.50	43. A. K. Czyżowski: „Szara Książeczka“ za 1 egz. ..	„ 1.20
25. Inż. Z. Rudolf: „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek“	„ 3.50	44. K. Kühn: „Zarys programu i metod pracy samorządu ziemskiego“	„ 5.—
26. Pamiętnik Zjazdu Przedstawicieli Sejmików Powiatowych		45. J. Długokęcki: „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności“	„ 1.20
w roku 1925	„ 1.—	46. B. Brodowski: „Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce“	„ 6.50
w roku 1926	„ 2.—	47. K. Tokarski: „Wskazówki dla meldujących się“ ..	„ 0.60
w roku 1927	„ 2.—	48. A. Szczepański: „Ankieta rejestracyjna ludności“	„ 0.30
		49. B. Bagiński: „Meljoracja w pow. Chełmskim“ ..	„ 5.—
		50. S. Maltze i W. Feist: „Wskazówki dla urzędów gminnych o prowadzeniu ewidencji koni“	„ 3.—
		51. J. Roziecki: „Podręcznik dla K. K. O.“	„ 12.—
		52. K. Prükl: „O zakładach leczniczych“	„ 6.—
		53. Dr. E. Wisenberg: „Koszty leczenia w szpitalach b. zab. rosyjskiego“	„ 6.—
		54. Fr. Sedlaczek: „Bibliografia dotycząca działalności samorządu w zakresie oświaty pozaszkolnej (1905 do 1.IV.1930)	„ 2.—
		55. S. Woyzbun: „Giełda, przeszłość, organizacja obecna, obroty i t. d.“	„ 8.50

Uwaga: przyjmujemy wszelkie zamówienia na książki i czasopisma.

Przyjmujemy zamówienia na pomoce biurowe i materiały piśmienne.

Zamówienia kierować:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o.

ul. Świętokrzyska 13.

czus. 13458/14/17

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce S. A.

Zakłady w Chrzanowie (Małopolska)

Biuro Zarządu w Warszawie, Marszałkowska 136.

Specjalny dział budowy motorowych walców szosowych i rozrywaczy.

Na składzie gotowe walce na sezon wiosenny 1932.

Sprzedaż i dzierżawa na dogodnych warunkach płatności.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie

WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13. TELEFON 442-63.

Konto czekowe w P. K. O. 1520,
w Polskim Banku Komunalnym 479.

Posiadamy stale na składzie i polecamy swoim odbiorcom podręcznik J. Długokęckiego i skompletowane druki dla Szkolnych Kas Oszczędności w stanie luźnych arkuszy i zbroszurowane:

J. Długokęcki „Jak zakładać i prowadzić szkolne Kasy Oszczędności”	Zł.	1.20
1. Regulamin I dla S. K. O. w szkołach powszechnych . . . . . za 100 szt.	„	5.00
2. „ II „ „ w szkołach średnich . . . . . „ „ „ „	„	5.00
3. „ III instytucji oszczędnościowych dla współpracy z S. K. O. „ „ „ „	„	5.00
4. Deklaracja S. K. O. przystąpienia do współpracy z instytut. oszczędn. „ „ „ „	„	2.00
5. Księga kontroli skarbonek . . . . . „ „ „ „ ark.	„	6.00
6. „ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 arkuszy . . . . . „ „ „ „	„	1.00
6. „ „ „ zawartości skarbonek . . . . . „ „ „ „	„	1.00
7. „ „ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 arkuszy . . . . . „ „ „ „	„	6.00
7. Mareczki oszczędnościowe wartości 5 gr. za 1000 sztuk . . . . . „ „ „ „	„	1.30
8. „ „ „ „ 10 „ „ „ „ . . . . . „ „ „ „	„	1.30
9. „ „ „ „ 20 „ „ „ „ . . . . . „ „ „ „	„	1.30
10. „ „ „ „ 50 „ „ „ „ . . . . . „ „ „ „	„	1.30
11. Księga kontroli znaczków oszczędnościowych . . . . . za 100 szt.	„	6.00
12. „ „ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 arkuszy . . . . . „ „ „ „	„	1.00
12. Karneciki do naklejania mareczek za 100 sztuk . . . . . „ „ „ „	„	3.00
13. „ „ „ „ z nadrukiem nazwy kasy za 1000 szt. . . . . „ „ „ „	„	40.00
13. Arkusz zbiorczy dla wkładek w S. K. O. za 100 szt. . . . . „ „ „ „	„	6.00
14. Księga kontowa S. K. O. za 100 ark. . . . . „ „ „ „	„	6.00
15. „ „ „ „ 1 zeszyt zbroszurowany 12 arkuszy . . . . . „ „ „ „	„	1.00
15. Kartony wkładowe S. K. O. do zapisów za 100 sztuk . . . . . „ „ „ „	„	3.00
16. Księga „Dziennik S. K. O.” . . . . . „ „ „ „ ark.	„	6.00
17. „ „ „ „ 1 zeszyt zbroszurowany 12 arkuszy . . . . . „ „ „ „	„	1.00
17. Deklaracje S. K. O. o przelew wkładek do instytut. oszczędn. za 100 sztuk	„	2.00
18. „ „ zgody S. K. O. na wypłatę wkładek . . . . . „ „ „ „	„	1.20
19. Wykaz wkładek oszczędnościowych i doliczonych %/0 . . . . . „ „ „ „	„	6.00
20. Księga kasowa S. K. O. . . . . „ „ „ „ ark.	„	6.00
21. „ „ „ „ 1 zeszyt zbrozur. 12 arkuszy . . . . . „ „ „ „	„	1.00
21. Skarbonka blaszana czterokolorowa za 100 sztuk . . . . . „ „ „ „	„	40.00
22. Plombownica z inicjałami nazwy Instytucji . . . . . „ „ „ „	„	15.00
23. Plomby za 1. kg. . . . . „ „ „ „	„	2.30
24. Książeczki wkładowe za 100 szt. . . . . „ „ „ „	„	20.00
24. „ „ „ „ „ z nadrukiem nazwy kasy . . . . . „ „ „ „	„	25.00

Prosimy wszystkie zainteresowane Instytucje przy nadsyłaniu zapotrzebowań na druki dla Szkolnych Kas Oszczędności o dokładne podawanie nazwy druków, ilości oraz stanu, w jakim mają być nadesłane, czy w luźnych arkuszach, czy zeszytach.

Zamówienia kierować pod adresem:

Samorządowy Instytut Wydawniczy, Sp. z o. o. w Warszawie, Świętokrzyska 13.